

2026. AUGUSZTUS

háromk

KÖNYV / KÖNYVTÁR / KÖNYVTÁROS

Vándorgyűlés Kecskeméten

„Vendéget látni, vendégnek lenni” – 27. alkalommal találkoztak a helyismereti könyvtárosok	3
Ez egyfajta szimbiózis, egy körforgás – interjú Földesi Csengével	5
Láthatóbbá tenni a könyvtárak társadalmi szerepét – interjú Szönyegi Zsanett-tel	7
20 év után újra Kecskeméten	9
Fókuszban a norvég közkönyvtárak	11
Közösségben maradni – Egy gyógypedagógiai iskolai könyvtár útjai	13
Miként tudja az intézmény segíteni a zöld könyvtári törekvésekkel a helyi közösséget?	15
Könyvtárosi testvérkapcsolatok	18
Ahol a könyvek is közösséggé válnak	20
Megújult a marcali Berzsenyi Dániel Városi Könyvtár	22
A Nagy Tétényi Bioblitz, avagy közösségi tudomány a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban	24
Griffyreads – Egy kvízkönyvtár, ahol az olvasás és a játék összekapcsolódik	26
Okostelefon-simogató a könyvtárban	27
Ahol a közösségek és a történetek összeérnek – bemutatkozik Tikos könyvtára	29
Évfordulók éve Siófokon	30
Könyvtár, közösségi- és rendezvényhelyszín a Nagykörúton - 5 éves a FSZEK Körúti Könyvtár	32
Ötszáz kötettől a csornai szellemi műhelyig	33
Digitális hídépítés a világ magyar könyvtárosai között	34

IMPRESSZUM

háromkA 4. (34.) évfolyam, 4. szám

FELELŐS KIADÓ: Gerencsér Judit, az Országos Széchényi Könyvtár mb. főigazgatója
 FŐSZERKESZTŐ: Szeifer Csaba
 A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: Szüts Etele, a Könyvtári Intézet igazgatója
 SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Hegedűs Henriett, Horváth Sándor Domonkos, Juhász Zoltán, Képes Gábor, Oros Sándor, Ráczné Radó Rita, Rostás Norbert, Szabó Tünde, Szócs Endre, Varga Éva, Verók Attila
 OLVASÓSZERKESZTŐ: Ormándy Marcell Ottó
 TECHNIKAI SZERKESZTŐ: Varga Csilla
 BORÍTÓFOTÓ: Magyar Könyvtárosok Egyesülete

A SZERKESZTŐSÉG CÍME: 1014 Budapest, Szent György tér 4–5–6., TELEFON: (06 1) 224-3788, E-MAIL: haromka@oszk.hu
 URL: <https://journals.oszk.hu/haromka>, <https://epa.oszk.hu/haromka> LEVELEZÉSI CÍM: 1276 Budapest Pf. 1205.

ISSN 3004-1252 (Online - Megjelenik kéthavonta)

„Vendéget látni, vendégnek lenni”

27. alkalommal találkoztak a helyismereti könyvtárosok

talán könyvtár kooperál a Tourinform irodákkal is egy-egy program kiajánlásánál. Vannak idegenforgalmi célpontként is funkcionáló in-

tézmények, tagintézmények. Garamvölgyi László, az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár főigazgató-helyettese egy 2025-ben indított audio guide szolgáltatást mutatott be, amely új formában teszi hozzáférhetővé az épület történeti tereit, történeti és művészettörténeti háttérinformációkkal segítik, hogy a látogatók önállóan fedezhessék fel az könyvtárpalota impozáns helyiségeit. De megemlíthetjük a nyári időszakban a nyaralók pihenését szolgáló

strandkönyvtárakat vagy a turisztikai tartalomszolgáltatás élénkítése céljából szerveződő könyvtári tanácskozásokat. Friss hírként ide sorolhatunk egy tihanyi kezdeményezést is. Az Énidő Specialty Cafe létrehozta a Balaton első mini könyvtárát: a vendégek a kávé vagy tea mellé egy-egy könyvet is kölcsönözhetnek. Számítalan lehetőség, kezdeményezés, amelyek a könyvtárak és az idegenforgalom kapcsolatát prezentálják.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Helyismereti Könyvtárosok Szervezete 2026. július 22–24. között 27. alkalommal rendezte meg szakmai találkozóját, idén Siófokon, együttműködve a MKE Bibliográfiai Szekciójával és a Balatoni Regionális Történeti Kutatóintézet, Könyvtár és Kálmán Imre Emlékházzal. Az 1994 óta rendszeresen megszervezett konferencia célja, hogy egy-egy, a helyismereti könyvtárosok munkáját is befolyásoló aktualitásra reflektáljon. Tavaly az intézményekhez kerülő hagyatékok kerültek fókuszba, míg idén a szervezők arra keresték a választ, hogy a könyvtárak milyen szerepet töltenek be a helyi és nemzeti kulturális örökség megőrzésében és prezentálásában, miként vesznek részt a turisztikai „termékek” kialakításában. Az előadások betekintést nyújtottak a szolgáltatások szakmai és technikai hátterébe is, különös tekintettel a saját erőforrásokra épülő fejlesztési és tartalomkészítési folyamatokra.

Az országos konferenciák kulcskérdése az is, hogy sikerül-e megtalálni a megfelelő témát – amely a rendezvény helyszínéhez kapcsolódik – és ehhez a megfelelő előadók, illetve a választott tematika felkelti-e a szakmabeliek érdeklődését. Az idei találkozóra 31 településről közel 100 kolléga érkezett.

A könyvtárak honlapjait és közösségi felületeit böngészve igazolható a téma aktualitása: szinte minden intézménynél találunk olyan „szolgáltatással”, amely kapcsolódik az idegenforgalomhoz. A várostörténeti vagy temetői séták gyakran megtalálhatóak a repertoárban, de szám-

Idén a szervezők arra keresték a választ, hogy a könyvtárak milyen szerepet töltenek be a helyi és nemzeti kulturális örökség megőrzésében és prezentálásában, miként vesznek részt a turisztikai „termékek” kialakításában

A vendégeket Lócser Edit könyvtárigazgató és dr. Kovács Miklós alpolgármester köszöntötte, aki 23 éven keresztül volt a SIOTOUR munkatársa és többek között turizmusért felelős szakállamtitkárként is tevékenykedett. Az MKE két tagszervezete nevében pedig Takácsné Bubnó Katalin és Szalainé Bodor Edit üdvözölte az érklődöket.

Elsőként dr. Rehák Géza PhD történész és Schleicher Vera PhD főosztályvezető (Gyűjteményi Főosztály, Néprajzi Múzeum, Budapest) tartott előadást a balatoni turizmus kialakulásáról, történetéről, a térség turisztikai célú hasznosításáról a Kádár-korszakban és a dualizmus időszakában. Juhász Zoltán, a Békés Megyei Könyvtár igazgatója olyan kezdemé-

A Kábel-Csipkeház gyűjteményének megtekintése a Balatonrendri Közösségi Házban

Fotó: MKEHKSZ

nyezésekre hívta fel a figyelmet, amelyek a meglévő könyvtárhasználók mellett a potenciális látogatók, valamint az ideiglenesen a településen tartózkodók érdeklődését is felkelthetik. A Törő Balázs néprajzkutató, muzeológus (Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém) által ismertetett projekt (Formákon túl) jól példázta, hogyan válhat egy kis ötletből komplett program. Az elmondottak ráirányították a figyelmet arra is, hogy a rohamosan eltűnő hatvanas-hetvenes évekbeli nyaralókkultúra feltárása, gyűjtése és dokumentálása fontos feladata a néprajzi muzeológiának. Utolsó előadóként Turay Zoltán helyismereti könyvtáros (Bródy Sándor Könyvtár, Eger) az idegenforgalom nyomtatott kiadványairól, az útikönyvek nemzetközi és hazai megjelenéséről, térhódításáról beszélt 1945-ig. Végül átadásra került a Kertész Gyula Emlékérem, amelyet idén Trencsényi Katalin, a debreceni egyetem könyvtárosa érdemelt ki. Az első nap naplementés hajózással zárult.

Mivel a szakmai találkozó célja az is, hogy a résztvevők megismerkedjenek a településnek és környékének természeti és épített örökségével, a társaság a középső napon a Szántódpusztai majorságba és a Balatonendrédai Községi Házba látogatott – a házigazdák kreativitásának köszönhetően – kivonattal. Ez utóbbiban a Kájel-Csipkeház kézműves termékeit és a csipkeverés fortélyait mutatták be a helyiek. Siófokra visszatérve a könyvtárhoz tartozó víztorony helyismereti tárlatait és a Kálmán Imre Emlékházat tekintették meg a résztvevők vezetéssel. A csapatépítés erősítése érdekében az estét a vendéglátó várossal kapcsolatos kvíz zárta.

Az utolsó nap reggelén lehetőség volt a házigazda könyvtár tereinek bejárására, majd az éves konferenciák „sémáját” követve a helyi előadók, előadások következtek. Elsőként Hangodi László történész-főmuzeológus (Wass Albert Könyvtár és Múzeum, Tapolca) ismertette a múzeum helyismereti közszolgáltatási kínálatában szereplő Városismereti séták programot, majd Varga István könyvtáros, helytörténeti kutató (Fonyódi Művelődési Központ, Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény, Fonyód) Bata Lőrinc fonyódi könyvtáros hagyatékáról tartott prezentációt, aki az 1950-es évek közepétől gyűjtötte a helyi és balatoni témájú plakátokat. A legszebb

Együtt a csapat. Látogatás a Szántódpusztai majorságban

darabokat a résztvevők kiállítás formájában is megnézheték. Gréczi Emőke szociológus, tudományos titkár (Budapesti Történeti Múzeum), főszerkesztő (Múzeum-Café) arra a kérdésre kereste a választ, hogy a városi séták egyre gazdagabb kínálata mellett milyen további eszközökkel és forrásokból rajzolható meg a térség kulturális topográfiája, míg Bognár Zoltán történész, helytörténész a turizmustörténeti forrásokat mutatta be siófoki példán keresztül. Utolsóként dr. Sirató Ildikó színház- és irodalomtörténész, tudományos kutató (Országos Széchényi Könyvtár) villantotta fel a Balaton körüli színjátszás történetének legfontosabb állomásait.

A konferencia zárásaként átadásra került a szervezet unikális kódexe a 2027. évi helyszínnek, a Jászberényi Város Könyvtárnak. A speciális dokumentum lapjaira évről-évre Szalai Katalin oklevélíró, grafikus rajzolja be a házigazda település nevezetességeit.

A 2026. évi szakmai találkozón egy új kezdeményezés is debütált: a három nap folyamán képeslap- és kártyanaptárborze zajlott. A könyvtárak helyismereti gyűjteményeinek felajánlott, de gyűjtőkörükön

kívül eső dokumentumokból mindenki válogathatott és megmenthette a megyéhez kötődő kincseket. A cserebere mellett a házigazda intézmény várta a balatoni üdülések és az egykori vállalati üdülék fényképeit, a város díszpolgára, Varga Imre szobrainak fotóit, valamint mindhárom napon működött a fotópont, ahol balatoni háttér előtt, különböző ruhákat felöltve lehetett fényképezkedni. A konferencia zárásaként a 80. évfordulóját ünneplő könyvtár munkatársai saját készítésű tortákkal lepték meg a résztvevőket.

A találkozó előadásai rögzítésre kerültek, visszanezethetők a HKSZ és a házigazda könyvtár közösségi felületein, valamint ősszel e-konferenciakötet formájában is megjelennek.

Köszönjük a siófoki könyvtár munkatársainak a konferencia zökkenésmentes lebonyolítását, a helyi előadók felkutatását, a tartalmas, igazi balatoni szabadidős programokat, a minden igényt kielégítő vendéglátást. Jövőre irány Jászberény! Várunk mindenkit szeretettel!

A konferencia résztvevőinek köszöntése

Ez egyfajta szimbiózis, egy körforgás

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség által a fiatal magyar könyvtárosok munkájának elismerésére alapított Az év fiatal könyvtárosa díjat 2026-ben **Földesi Csenge**, a Békés Megyei Könyvtár munkatársa vehette át a kecskeméti Vándorgyűlésen. A díjazottal a közösségek fontosságáról, a könyvtárak és a könyvtárosok mai szerepeiről is beszélgettünk.

Kicsivel több mint három éve került a Békés Megyei Könyvtárba. Mit hozott magával amikor megérkezett az intézménybe?

Úgy érzem, hogy sokrétű tapasztalatot. Ezt úgy értem, hogy előtte sokfelé éltem és sok mindennel foglalkoztam. A könyvtár előtt a helyi Csaba TV-nél dolgoztam, ahol voltam szerkesztő, műsorvezető, riporter, olykor vágtam is – ott elég sokat tanultam. A Békéscsabára érkezésem előtt Székelyföldön, Székelykeresztúron voltam egy helyi projekt önkéntese. Ott leginkább újrahasznosítással foglalkoztam, bábeladásokat készítettünk magyar óvodákba és iskolákba járó gyerekeknek. A többnyelvű, többkultúrájú előadások úgy zajlottak, hogy valaki felolvasta a mesét magyarul, miközben mindenki más bábozott; így dolgoztunk fel

magyar, francia és észt népmeséket is. Az egész ott töltött idő lényege az volt, hogy a helyi közösséget segítsük a munkánkkal. Előtte Nagyváradon és Szegeden végeztem alap-, illetve mesterképzést magyar nyelv és irodalom szakos bölcsészként. Voltam a Tiszatáj folyóiratnál külsős munkatárs, illetve a pécsi Jelenkor folyóiratnál is eltölthettem néhány hónapot gyakornokként. Az írás, az irodalom és a könyv mindig jelen volt az életemben, egy kis ideig még a színház is. Így érkeztem meg a könyvtárba – hogy visszakanyarodjunk a kérdéshez.

Jól érzem, hogy az életében, illetve a munkájában is fontos szerepe van a közösségeknek?

Számomra fontosak a gyökerek, alapvetően faluról származom. Szeghalmon születtem, de Füzesgyarmaton cseperedtem, ami akkor még falu volt. Az elhangzott a kecskeméti díjátadón is, hogy az én gyermekkorom a porcukros hájas tésztától és a cumisüvegből etetett bárány illattól volt teljes. Nekem ezek a – mondhatni – tipikus falusi élményeim maradtak meg a gyerekkoromból. Régen ott valahogy olyan természetszerű volt, hogy az ember a közösség része. Viszont azon túl, hogy van egy ilyen természetes megélés a közösségekkel kapcsolatban, azt érzem, hogy erős hívásom van afelé, hogy segítsen őket. Szeretném, ha lenne szerepem a közösségekben, szeretnék nekik adni, és végérvényben szolgálatot teljesíteni. A *csodák tanítása* fogalmazza meg, hogy a legfontosabb dolog az életben a szolgálat. Nagyon érdekes, hogy bár ez egy alapvetően spirituális könyv, de a legtöbb olyan mű, ami azzal foglalkozik, hogy mi a helyünk a világban, mind oda lyukad ki: megvannak a szerepeink az életben, és végérvényben talán az a lényeg, hogy ezt a szerepet betöltsük. Hogy szolgáljunk,

adjunk, és ezen keresztül kapjunk vissza-felé is. Ez egyfajta szimbiózis, egy körforgás. Ahogy Weöres Sándor is megfogalmazta: először magadat gyógyítsd, utána másokat.

A pályaműként benyújtott kisfilmben beszél a „harmadik hely” fogalmáról, illetve a könyvtár megváltozott szerepéről. Mit gondol arról, hogy a könyvtárnak mint pezsgő közösségi térnek, és a nyugodt, csendes, elmélyülést biztosító környezetnek milyen arányban kell jelen lennie? Fontos, hogy legyen egyensúly ebben?

Úgy gondolom, hogy egyensúlynak kell lennie, bár ez egy nagyon nehéz kérdés. Elképzelhető, hogy most ez a szakma egyik legnagyobb dilemmája, és talán ezért sincs nekem sem egyértelmű válaszom rá. Közben viszont ott van bennem az is, hogy a könyvtárnak mindig a gyűjtemény az alapja. Szerintem ez rendkívül fontos: itt vagyunk a mesterséges intelligencia korában, de az írott, a nyomtatott, az ember alkotta könyv – és alapvetően bármi, ami emberi – ezzel a technológiával szemben felértékelődik. Az MI ugyan már egy ideje velünk van, de most került igazán a nagyközönség kezébe. Már érezni a hibáit, hogy mennyire mesterkelt és tökéletlen. Persze az ember alkotta dolgok is mindig tökéletlenek, de az MI-ből leginkább a lélektelenség világlik ki.

Szerintem a könyvtáraknál – bár lényeges, hogy legyenek közösségi események, és legyen a kínálat színes, gazdag – nagyon fontos, hogy megmaradjon a hagyományos funkció is. Továbbra is fantasztikus élmény, amikor az ember ráakad egy olyan régen kiadott könyvre, amit azóta sem nyomtatnak újra, de a könyvtárban elérhető. Ehhez

Fotó: Békés Mária Könyvtár

”
Nagyon
sajnálom,
hogy csak
rendkívül
nehezen lehet
megmutatni
a külvilágnak:
ez a hivatás óriási
felelősséggel járó,
sokrétű munka,
folyamatosan
szolgáltatásra
készen kell
lennünk

a megőrző funkcióhoz jobban kellene ragaszkodnunk. Talán nem is a könyvtáraknak kellene megváltozniuk, hanem a társadalomnak kellene úgy formálódnia – és ez nyilván könyvtári felelősség is –, hogy az emberek valóban elérjék ezt a nálunk lévő tudást.

A könyvtárakról beszéltünk, a könyvtárosok mai szerepét miként látja?

Nagyon sajnálom, hogy csak rendkívül nehezen lehet megmutatni a külvilágnak: ez a hivatás óriási felelősséggel járó, sokrétű munka, folyamatosan szolgáltatásra készen kell lennünk. A belépő olvasóval nem csupán könyvekről kommunikálunk, hanem adott esetben hosszabban beszélgetünk, útbaigazítást adunk – persze nem pszichológusi értelemben. Visszaautalva Weöres gondolatára, talán a könyvtáros szakmának először önmagát kell meggyógyítania. Ha már folyamatosan emberekkel foglalkozunk, elengedhetetlen, hogy megkapjuk a szükséges támogatást ahhoz, hogy ezt a lehető legjobban tehesük. Vannak kényes, konfliktusos szituációk, amelyek megoldása jelenleg kizáró-

lag a könyvtáros rátermettségén és személyiségén múlik. Fontos lenne, hogy legyenek rendszeres képzések, amelyek tágitják a perspektíváinkat, és valódi eszköztárat adnak a kezünkbe, hogy ne csak abból kelljen gazdálkodnunk, amit otthonról hoztunk. Sok más hivatásnál ez a komoly felkészítés alapvető. Ha ez nálunk nincs megoldva, abból egyenesen következik a kiégés; ha viszont tudnánk ezen javítani, lelki szinten is rendeződni tudnánk.

Még egy fontos dolgot meg kell említenem: látható, hogy a könyvtáros szakma jelentős részét nők teszik ki. Nagyon nehéz ma egyszerre sikereket elérni a szakmában és családot alapítani. Nincs az jól, hogy valaki lépked előre a szakmai létrán, majd amikor gyermeke születik, minden megáll, és később vagy sikerül visszakapaszkodnia, vagy nem. Ez a probléma persze nem csupán a könyvtárakat érinti. De ha ez egy többségében nők által betöltött terület, akkor kiemelten kell foglalkozni azzal, miként lehet jól kezelni az anyasággal járó időszakot úgy, hogy se a hivatásuk, se a családjuk ne szenvedjen hiányt. Meg kell

találni az egyensúlyt a szakmai élet és a magánélet között – és itt már a kisgyermekes apukákról is szó van, akik szintén ott vannak például a délutáni ügyelekekben. Természetesen a megoldás nem azok kárára történne, akiknek nincs gyermekük vagy felnőtt gyermekeik már kirepültek a fészekből. Végül ismét a korábban említettekre kanyarodunk vissza: ez a kérdés is a közösségeink minőségéről szól.

Beszélgünk picit az ön által szerkesztett *Abstract podcast*ról is, annak indulásáról, illetve, arról, hogy mi az, ami változott a szerkesztésben a kezdetek óta.

Már az állásinterjúmon felmerült a kérdés, hogy ha a könyvtár indítana egy podcastot, azt vinném-e – hiszen a kiindulási pont mégiscsak az volt, hogy a médiából érkeztem. A válaszom persze az volt, hogy ide nekem az oroszánt is! Áprilisban kerültem a könyvtárhoz, és a hónap végén már el is készült az első anyagunk. A kezdethez a feltételek majdnem teljesen adottak voltak, már csak egy emberre volt szükség, aki az egészet elindítja. Eleinte előre meghatározott témák vagy aktualitások mentén beszélgettünk a meghívottakkal: voltak szakmai adások, amikor például könyvtárigazgatókkal beszélgettem, de több olyan felvételünk is készült, amikor írókkal vagy zenészekkel vettünk fel anyagot.

A segédkönyvtárosi képzés elvégzése világította meg, hogy a könyvtárnak mégiscsak a gyűjtemény az alapja: innen indul minden. Ennek mentén szerettem volna egy valóban könyvtári podcastot létrehozni, amelynek a középpontjában a könyvek állnak. Így kerekedett ki a mostani koncepció: megnézzük, mely kötetek voltak a legnagyobb hatással a vendég életére és pályájára. Ebből végül inkább irodalmi podcast lett, melyben nem csupán szakmai kérdésekről beszélgetünk. Ez a fajta együttgondolkodás rávilágít arra, mennyit képes adni egy-egy mű, és milyen gazdag beszélgetések születhetnek általuk. A fentiek mellett van ennek a műsornak egy olyan motivációja is, ami búvópatakként tör fel; hisz a maga módján ez nem más, mint olvasásnépszerűsítés.

Láthatóbbá tenni a könyvtárak társadalmi szerepét

Idén az MKE és az IKSZ által felkért kuratórium döntése alapján a Kovács Máté Alapítvány által felajánlott Az év fiatal könyvtárosa különdíjat Szönyegi Zsanett, az OSZK Könyvtári Intézetének munkatársa nyerte el. A díj átadására az MKE 57. Vándorgyűlésén került sor Kecskeméten. A díjazottal a beadott pályamunkájáról és a könyvtáros szakma jelenéről is beszélgettünk.

Beszéljessünk picit az indulásról. Milyen indíttatás vezette a könyvtári szakma közelébe?

A könyvtári pályára nem egyenes út vezetett. Alapszakon andragógiát, mesterszakon pedig összehasonlító irodalom- és művelődéstudományt tanultam, így a tanulás, a kultúra és az emberekkel való foglalkozás már korán meghatározó volt számomra. A diploma megszerzése után négy éven át egy nyelviskolában dolgoztam, ahol szintén sokat foglalkoztam emberekkel, tanfolyamszervezéssel és a tudás átadásával. 2020-ban azonban egy változás következett be az életemben, amire visszatekintve már pozitívként élek meg, mert arra ösztönzött, hogy új szakmai irányt és kihívást keressek. Tudtam, hogy továbbra is olyan területen szeretnék dolgozni, ahol az embe-

rek támogatása, a tanulás és a tudáshoz való hozzáférés fontos szerepet kap. Ekkor találkoztam a Könyvtári Intézet állásajánlatával, amely azonnal felkeltette az érdeklődésemet.

Úgy érzem, hogy a könyvtári szakterület természetes módon kapcsolódott a korábbi tanulmányaimhoz és tapasztalataimhoz. A könyvtár számomra nem csupán dokumentumok gyűjteménye, hanem olyan közösségi tér és tudásközpont, amely segíti az embereket a tájékozódásban, a tanulásban és a fejlődésben. A 2020-ban kezdődött szakmai út mára hivatássá vált, és örülök, hogy ezen a területen dolgozhatok.

Hogyan tud napjainkban egy szakmai közösség online és offline is hatékony lenni?

Egy szakmai közösség akkor tud hatékonyan működni, ha az online és offline jelenlétet tudatosan és egymást kiegészítve alkalmazzák a szakmai kapcsolatépítésre és a tudásmegosztásra. Az online kommunikáció növeli az interaktivitást, az események széleskörű láthatóságát, egyszerűbben hozzáférhetővé teszi a szakmai tartalmakat. Míg a személyes találkozások (konferencia, workshop) erősítik a szakmai kapcsolatokat kialakítását és lehetőséget teremtenek a tapasztalatcserére.

A beadott pályamunka a Könyvtárosok dolgozószobája projektet mutatja be. Kapcsolódva az előző kérdésünkhöz: miként működik ez a kezdeményezés a könyvtárosok közösségében?

A Könyvtárosok Dolgozószobája egyrészt szakmai platformként működik, de egy olyan kapcsolódási pontként is, amely a könyvtáros közösség különböző szereplőit – gyakorló szakembereket, nyugdíjas kollégákat, hallgatókat és intézményeket – egy közös szakmai térben kapcsolja össze.

Fotó: OSZK

”

A Könyvtárosok Dolgozószobája számomra azt bizonyítja, hogy a szakmai fejlődés nemcsak képzéseken és konferenciákon történik, hanem sokat tanulhatunk egymástól a mindennapi tapasztalatok megosztásán keresztül is

A kezdeményezés különböző kommunikációs csatornáin (a Facebook-csoport, a hírlevél, a kerekasztal-beszélgetések és a kiadványok) eltérő módon, de egymást kiegészítve szolgálják a közösség működését. A Dolgozószoba ereje abban is rejlik, hogy a résztvevők új ismeretekkel való találkozása mellett a saját tapasztalataikkal és kérdéseikkel maguk is alakítják a beszélgetéseket.

Mennyiben tud túlmutatni a Könyvtárosok Dolgozószobája a szakmai közösségen? Milyen továbblépései lehetnek még a kezdeményezésnek?

A Könyvtárosok Dolgozószobája éppen attól meghatározó, hogy nem pusztán szakmai információs felület, hanem sokkal inkább olyan közösségi tér, tudás- és kapcsolati hálóként funkcionál, amelynek középpontjában a közös gondolkodás, a tapasztalatcsere és a fejlődés áll. A könyvtárosok nagyszerűsége abban rejlik, hogy számos területen képesek helytállni, ami túlmutat a könyvtár fizikai terein, hiszen sokféle szerepben kell otthonosan mozogni. A Dolgozószoba is jól tükrözi ezt a sokrétűséget, mert a szűken vett könyvtárszakmai területeken túl a tágabb párbeszédnek is teret ad. A jövőben lehetőséget látok abban, hogy tovább mélyítsük a szakmai kapcsolatokat, különösen a mentorálás esetében a pályakezdők és a tapasztaltabb kollégák között; hiszen ezek a tapasztalatok jelentősen hozzájárulnak a pályakezdő fiatalok beilleszkedéséhez és szakmai fejlődéséhez. Emellett fontos szerepe lehet a jógyakorlatok összegyűjtésének és a KSZK honlapján egy külön menüpontban minden érdeklődő számára elérhetővé tételének. A Könyvtárosok Dolgozószobája számomra azt bizonyítja, hogy a szakmai fejlődés nemcsak képzéseken és konferenciákon történik, hanem sokat tanulhatunk egymástól a mindennapi tapasztalatok megosztásán keresztül is.

Idén végzett az ELTE-n informatikus könyvtárosként, korábban segédkönyvtáros képzést is elvégzett. Dolgozatában ír a könyvtáros szakma átalakulásáról. Miként látja a szakmánk formálódását az elmúlt éveket tekintve?

Ha már az ELTE szóba került, akkor szeretnék egy egyetemi példával élni. 2023 szeptemberében prof. dr. Kiszl Péter az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetének igazgatója tanította

nekünk a „multifunkciós könyvtár” kifejezést, ami jól kifejezi a könyvtárak jelenlegi szerepének és feladatainak összetettségét, hiszen a könyvtárak ma már jóval többek a dokumentumok megőrzésére szolgáló intézményeknél. A 21. századi könyvtárak információszolgáltatók, oktatási, kulturális és közösségi funkciókat látnak el, miközben prioritásként kezelik a digitális tartalomszolgáltatást és az élethosszig tartó tanulást.

Az elmúlt években a digitalizáció szerepe jelentősen felértékelődött, és átalakította a könyvtári munkafolyamatokat. Ezzel párhuzamosan a könyvtárak közösségi szerepe is erősödött: olyan nyitott terekké váltak, amelyek mindenki számára biztosítják a tudáshoz és a hiteles információkhoz való hozzáférést. Emellett jelentős szerepet töltenek be a közösségi kapcsolatok erősítésében, a hátrányos helyzetű csoportok támogatásában és az esélyegyenlőség előmozdításában. Véleményem szerint ezek is hozzájárulnak ahhoz, hogy a

könyvtárakat ma is nélkülözhetetlen intézményeknek tekintjük.

Saját szempontját tekintve milyen szakmai céljai vannak a következő évekre?

A következő években szeretném tovább fejleszteni a tudásomat, és aktívan részt venni azokban a kezdeményezésekben, amelyek erősítik a könyvtáros közösséget és a szakmai együttműködéseket. Fontos számomra a tudásmegosztás, az egymástól való tanulás és az, hogy a könyvtárosok minél több lehetőséget kapjanak a kapcsolódásra és az ismereteik bővítésére. Ugyanakkor úgy gondolom, hogy a szakmai fejlődés nem kizárólag egyéni teljesítmény. Nagyon sokat köszönhetek dr. Hanguddi Ágnesnek és dr. Szűts Etelének, illetve azoknak a kollégáknak és szakmai közösségeknek, akik a kezdetektől támogatnak, segítenek, és akiktől rengeteget tanulhattam. A könyvtáros szakma egyik legnagyobb értékének éppen ezt a nyitott és támogató közeget tartom.

Emellett szeretném, ha a könyvtárak társadalmi szerepe és értéke még láthatóbbá válna. Hiszek abban, hogy a könyvtáraknak a jövőben is fontos szerepük lesz a tudáshoz való hozzáférés, a közösségépítés és az esélyegyenlőség támogatásában, és örülnék, ha a munkámmal én is hozzájárulhatnék ehhez.

Fotó: OSZK

20 év után újra Kecskeméten

Két évtizede nem járt a Vándorgyűlés Kecskeméten. Ez önmagában is súlyt adott a mostani három napnak: a Katona József Könyvtárnak volt mit bizonyítania, és a június végi rendezvény után nehéz lenne azt mondani, hogy adós maradt. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 57. seregszemléje mintegy hétszázötven résztvevővel és jól szervezett programmal zajlott le, a könyvtárak jövőjéről szóló központi témával, és két olyan vendéggel, akik miatt ez a Vándorgyűlés több lett a szokásos évi körnél.

Az esemény mottója – tudás, közösség, fenntarthatóság – sajnos csak egy kényelmes buzzword-kombináció lett, ezekkel a fogalmakkal manapság szinte minden konferencián találkozni. Mivel az efféle felsorolások önmagukban semmit nem mondanak, valójában az dönti el a rendezvény értékét, hogy mit tesz megéjük a program. Kecskeméten szerencsére erre nem volt panasz.

Az esemény kiemelt vendége volt a nyitó napon Wang Yanhang, a Kínai Könyvtárosok Egyesületének főtítkára, és ezt a jelenlétet érdemes a súlyának megfelelően kezelni. A kínai könyvtárügy az elmúlt másfél évtizedben olyan léptékű modernizáción ment át – épített infrastruktúrában, a digitalizációtól a mesterséges intelligencia gyakorlati alkalmazásáig –, amelyhez képest az európai fejlesztési ciklusok igencsak szerények. Amikor ennek a rendszernek a szakmai szervezetét vezető tisztségviselő eljön egy hétszázötven fős magyar vidéki konferenciára, az több dolgot is jelent egyszerre. Diplomáciai gesztust feltétel nélkül, hiszen a magyar–kínai könyvtári kapcsolatok az utóbbi években látványosan sűrűsödtek: így például az OSZK tavaly ősszel adott otthont a China–CEEC

Libraries Union nemzetközi fórumának. De persze ez jelent szakmai lehetőséget is, amellyel a magyar könyvtárügy vagy tud kezdeni valamit, vagy megmarad a protokollfotónál. Egy jövőről szóló konferencián Wang Yanhang volt az a vendég, aki egy már megépült jövőt képviselt – másfajta politikai rendszerben, másfajta gazdasági- és emberi kapacitásokkal, de működő gyakorlatként. Ebből sokat lehetne meríteni: a mi magyar intézményi és költségvetési valóságunkhoz igazodó léptékű fejlődés lehetséges irányát mindenképp. Kecskemét erre a beszélgetésre, gondolkodásra is ajtót nyitott.

A hazai program egyik meglepő ötlete az elnöki szekció stratégiai blokkja volt. „A könyvtár 2030-ban: 1 állítás – 1 vállalat” címmel a szakmai szervezetek vezetőinek egyetlen tételt kellett kimondaniuk a saját területük jövőjéről, és egyetlen vállalat melléteniük. Ez a kényszerű szűkszavúság gyakran többet ér tíz beszámolónál, mert azok jellemzően mindent felsorolnak és semmire nem köteleznek; aki viszont egy mondatra kap időt, annak válassztania kell, és a választás már állásfoglalás. A formátum igazi próbája jövőre jön

el. Ha 2027-ben valaki visszakérdez ezekre a vállalatokra, a kecskeméti blokk a Vándorgyűlés-történet egyik jó pillanata lesz; ha senki, akkor csak egy szép, de feledhető gesztus volt.

Nincs manapság olyan esemény, ahol nem kerül elő az MI témaköre, és ez itt sem volt másként. Szerencsére a mesterséges intelligencia kezelésén látszott, hogy a szakma túl van az első ijedtségen. A program a képzés felől közelített, ami a legjózanabb irány: Eszenyiné Borbély Mária a nemzetközi kompetencia-keretrendszerekről, Winkler Bea az MI és a könyvtárosképzés viszonyáról beszélt, a kerekasztal pedig a szerepek átrendeződését járta körül. A hangnem tárgyilagos volt, riogatás és csodavárás nélkül. Hogy jön-e az MI, azt már senki nem kérdezi. A valódi kérdés az, hogy a képzés és a továbbképzés lépést tud-e tartani vele – a nemzetközi diskurzus évek óta a kompetenciákról szól, és a hazai keretrendszereknek ezt kell utolérniük.

Az idei díjazott pályaművek közelebb viték az embert a szakma jövőjéhez, mint bármelyik plenáris előadás. Az Év Fialat Könyvtárosa címet Földesi Csenge kapta

MKE 57. VÁNDORGYŰLÉS

2026. június 25-27.
Kecskemét

**A könyvtárak jövője:
tudás, közösség,
fenntarthatóság**

a Békés Megyei Könyvtárból, egy olyan dolgozattal, amely a podcastot vizsgálja a könyvtári tudásközvetítés eszközeként. A Kovács Máté Alapítvány különdíját Szőnyegi Zsanett, az OSZK Könyvtári Intézetének oktatásszervezője vihette haza „A Könyvtárosok Dolgozószobája – egy brand születése” című munkájáért. Podcast, márkaépítés: mindkettő már ma futó gyakorlat, amit valaki csinál, méghozzá pályakezdőként – és sokat elárul a szakma állapotáról, hogy a legfrissebb gondolatok innen érkeznek. Jó szokása a Vándorgyűlésnek, hogy a fiatalok elismerése a nyitó plenárison kap helyet, amire a legtöbben jönnek el, és ahol még mindenki figyel.

A közösségi programokat szokás mellékesnek tekinteni, pedig a közösségépítés, a kohézióerősítés nem luxus. A Katona József Nemzeti Színház irodalmi estje és a záró napi kirándulások is komoly funkciót tölthetnek be – segítettek megismerni kulturális örökségünket.

A másik jelentős vendég a záró napon érkezett, és itthonról. Dr. Sári Zsolt, a május elején hivatalba lépett kormány közgyűteményekért és örökségvédelemért felelős államtitkára Kecskeméten mutatkozott be

a könyvtáros szakma legszelebb nyilvánossága előtt, és ő adta át a Fitz József-díjakat, a szakma által az előző év legértékesebbnek ítélt könyveinek járó elismerést. Ezt a gesztust is értékelnünk kell, hiszen többrétű. Egy alig egy hónapja kinevezett államtitkár számára a Vándorgyűlés a lehető legjobb első nyilvános terep. Etnográfusként, muzeológusként, a szentendrei Skanzen korábbi főigazgató-helyetteseként dr. Sári Zsolt a közgyűteményi világ belülről ismert alakja, ami a szakma szempontjából ritka helyzet. A jelenlét ráadásul nem merült ki csak rövid köszöntőben és mosolygós díjátadásban – a záró plenáris előtt a Katona József Könyvtárban egy

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 57. seregszemléje mintegy hétszázötven résztvevővel és jól szervezett programmal zajlott le, a könyvtárak jövőjéről szóló központi témával

jelentős, érdemi szakmai egyeztetés is zajlott a jelenlévő szakmai szervezetek vezetőivel. Itt számos téma szóba került: az intézményrendszer finanszírozása, az országos közös katalógus kérdése, a könyvtáros pálya jövője és legfőképp: egy új országos könyvtári stratégia létrehozásának szándéka. Tudjuk, a protokolláris kézfogás és a normatívaemelés között hosszú az út, de a szakma most elégedett lehet azzal, hogy a kormány elkötelezettnek, figyelmesnek, egyszóval partnernek mutatkozott. A következő Vándorgyűlésen már nyugodtan rá lehet kérdezni, mi lett a tervekkel, mi valósult meg és hogyan.

A két vendég együtt rajzolta ki az idei Vándorgyűlés esszenciáját. Kevés szó esett ugyanis a plenárisokon a retorika és a költségvetés közötti szakadékról: könnyű a könyvtárost a technológiai átmenet katalizátorának nevezni, stagnáló bérek és fogyó státuszok mellett ezt megélni már más műfaj. Wang Yanhang jelenléte megmutatta, milyen az, amikor a jövőkép mögött forrás áll; Sári Zsolt pedig azt, hogy a forrásról szóló döntések felelőse évek óta először legalábbis elkötelezett azok biztosítása mellett.

A házigazdákat megilleti az elismerés, a szokásos zárómondatoknál komolyabban is. A Katona József Könyvtár, Bujdosóné dr. Dani Erzsébet igazgatóval az élen, a városi önkormányzattal és az MKE Bács-Kiskun Megyei Szervezetével együtt olyan háttérrel adott a három napnak, amelyre a tartalom gond nélkül répülhetett – beleértve egy kínai főtítkár és egy frissen kinevezett államtitkár méltó és jól koreografált fogadását is, ami nem magától értetődő teljesítmény. Szemereyné Pataki Klaudia polgármester úgy fogalmazott, hogy Kecskemét a Kárpát-medence közepe; ez általában protokollfordulat, de most néhány napig fedte a valóságot.

Forradalmat ez a Vándorgyűlés nem hozott, de nem is ígért. Adott egy fókuszált témát, és előreengedte a fiatalokat. Kinyitott egy nemzetközi ablakot, és odaültette a terembe azt az embert, akin a következő évek könyvtárpolitikája múlik. A jövőt továbbra is könnyebb megfogalmazni, mint kifizetni – de Kecskemét után legalább mindenki tudja, kinél van a toll.

Fókuszban a norvég közkönyvtárak

A LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche) Európa legnagyobb kutatókönyvtári szervezete. Éves konferenciájának hagyományos programeleme, hogy a rendező ország átfogó képet ad saját könyvtári rendszeréről és fejlesztési irányairól. A 2026-os trondheimi konferencián ennek keretében külön előadás mutatta be a norvég közkönyvtári rendszert. Az alábbi összefoglaló az előadás, valamint a hozzá kapcsolódó hivatalos dokumentumok alapján készült.

A norvég közkönyvtári rendszert Jannicke Røgler, a Trondheimi Közkönyvtár vezetője mutatta be. Előadása áttekintette a norvég könyvtárügy jelenlegi helyzetét, az országos fejlesztési irányokat és együttműködési modelleket, valamint részletesen ismertette a trondheimi könyvtár működését és fejlesztéseit.

A Trondheimi Közkönyvtár Norvégia harmadik legnagyobb közkönyvtára. A város központjában található főkönyvtár mellett nyolc fiókkönyvtárat és egy börtönkönyvtárat működtet, mintegy 60 munkatárssal. A könyvtárat 2025-ben 1,1 millió látogató kereste fel; a látogatások 15%-a a norvég könyvtárakban merápent bibliotek néven ismert, személyzet nélküli, önkiszolgáló nyitvatartási időben történt. Az olvasók 780 ezer dokumentumot kölcsönöztek, amelyek 13,5%-a digitális kölcsönzés volt, emellett mintegy 1500 programot szerveztek.

A norvég közkönyvtárak használata országos szinten is növekszik:

■ 2025-ben 27,8 millió könyvtárlátogatást regisztráltak, ami 3,6%-os emelkedést jelentett 2024-hez képest.

■ A könyvkölcsönzések száma elérte a 14,1 milliót, ebből 8,3 millió gyermek- és ifjúsági könyv volt.

■ A könyvtári rendezvényeken közel 1,93 millió ember vett részt, miközben a lakosság több mint fele legalább egyszer felkeresett egy közkönyvtárat, és tízből nyolc norvég évente legalább egy könyvet elolvas.

Az előadás kitért a norvég közkönyvtári törvény 2014-es módosítására is, amely új feladatként határozta meg a közkönyvtárakat, mint független találkozóhelyeket és a nyilvános párbeszéd fórumait. Ezt a szerepet erősítették meg az országos könyvtárstratégiák: a 2015–2018-as stratégia az állami fejlesztési feladatokat rögzítette, míg a 2020–2023-as, 2025 végéig meghosszabbított stratégia már kifejezetten a könyvtárak demokratikus szerepére és az önművelés támogatására helyezte a hangsúlyt.

A norvég könyvtári rendszer egyik meghatározó eleme az országos digitális együttműködés. A KS Bibliotek egységes technológiai platformot biztosít a közkönyvtárak számára, közös tartalomszolgáltatásokkal, tartalomkezelő rendszerrel és digitális infrastruktúrával.

Ennek egyik legérdekesebb eleme a *Bokbasen Statistikk* országos elemzőfelület, amely 2026. június 12-én indult el. A rendszer naponta gyűjti több mint 340 könyvtár ISBN-szintű kölcsönzési adatait, amelyeket hetente tesz közzé. A nyilvános felület lehetővé teszi az olvasási szokások, a műfaji és nyelvi trendek elemzését, az egyes könyvtárak összehasonlítását, valamint az életkor és nem szerinti vizsgálatokat. A részletesebb statisztikák a könyvtárak és a kiadók számára is hozzáférhetők, az adatok pedig a gyűjteményfejlesztési, szolgáltatásfejlesztési és irodalompolitikai döntések fontos alapját jelentik.

Jelentős hangsúlyt kapott a szakmai együttműködés is. Trøndelag megyében kéthetenente online vezetői találkozót tartanak, ahol tudásmegosztás, vezetőképzés, könyvtárfejlesztés és közös projektek szerepelnek napirenden; emellett külön képzést szerveznek az új könyvtárvezetőknek, és évente vezetői konferenciát rendeznek.

Fotók: A szerző képei

Országos szinten működik a nyolc legnagyobb norvég közkönyvtár informális hálózata. Az együttműködés célja a tapasztalatcsere, a közös fejlesztések, a felhasználói kutatások és a statisztikai elemzések koordinálása. A hálózat rendszeres kapcsolatban áll a Norvég Nemzeti Könyvtárral, amely szakpolitikai egyeztetésekhez és fejlesztések előkészítéséhez is támaszkodik erre a fórumra. A koordináció a résztvevő könyvtárak igazgatói között rotációs rendszerben zajlik.

Ismertették a 2025-ös országos nagyvárosi könyvtárhasználati felmérés eredményeit is. A könyvkölcsönzés továbbra is alapvető szolgáltatás, de egyre nagyobb szerepet kapnak a tanulásra, csendes munkára és közösségi programokra alkalmas terek. A személyzet nélküli nyitvatartás sikeresnek bizonyult, a felhasználói elégedettség meghaladta a 95%-ot. Az előadás második része a norvég közkönyvtári rendszer fejlesztési modelljeit mutatta be.

Az egyik kiemelt példa a *SmartLib* kutatás-fejlesztési program volt, amely 2022 és 2026 között valósult meg a Trondheimi Közkönyvtár és a Norvég Tudományos és Műszaki Egyetem (NTNU) Gépész- és Ipari Mérnöki Kara együttműködésében. A projekt mintegy 7 millió norvég korona, közel 620 ezer euró támogatást kapott a Norvég Kutatási Tanácstól. Célja egy in-

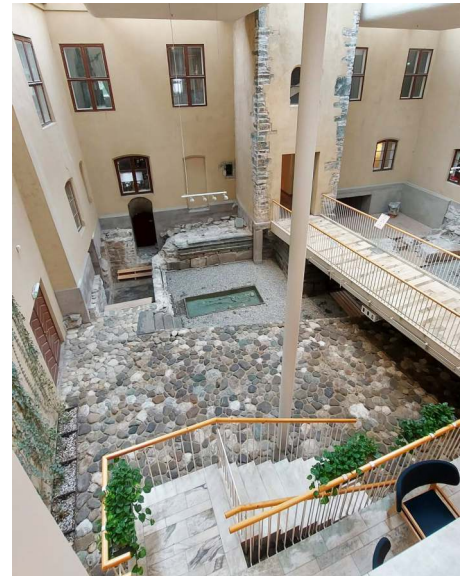

A norvég közkönyvtári rendszerben a stratégiai irányítás, a jogszabályi környezet, a digitális infrastruktúra, az országos együttműködés és a kutatás-fejlesztés egymást erősítő rendszert alkot

telligens könyvtári működési modell kialakítása volt, amely a digitális technológiák, a robotika és a mesterséges intelligencia alkalmazásával javítja a felhasználói élményt és növeli a működés hatékonyságát. A fejlesztések a könyvtári logisztika újratervezésére, digitális döntéstámogató eszközök fejlesztésére és a dokumentumkezelés automatizálására irányultak. A projekt különlegessége, hogy közös kutatás-fejlesztésre épült: a könyvtár valós működési problémái jelentették a mérnöki kutatások kiindulópontját.

A projekt eredményeként 72 automatikus válogatórekeszkel működő központi válogatóközpont jött létre. A rendszer gerincét a Bibliotheca automatizált könyvlogisztikai megoldása alkotja, amelyet autonóm mobil robotok egészítenek ki. A robotok automatikusan cserélik a megtelt tárolókat, önállóan használják az épület felvonóit, és biztosítják a dokumentumok folyamatos áramlását. A teljes könyvtár egységes anyagkezelő rendszerben követhető nyomon, míg a Shelf ID megoldás a könyvek gyors polci azonosítását és visszakeresését segíti. A fejlesztések a hatékonyság növelése mellett a munkavédelmi és ergonomiai feltételek javítását is szolgálták.

A *SmartLib* nem egyszerű informatikai fejlesztés, hanem valódi kutatás-fejlesztési együttműködés. A könyvtár, az egyetem és technológiai partnerei közösen fejlesztik és tesztelik az új megoldásokat, amelyek tudományos kutatások alapjául is szolgálnak. A projekt keretében doktori

kutatás, több mesterszakos és alapszakos szakdolgozat, valamint számos tudományos publikáció és konferencia-előadás készült a robotizált könyvtári logisztika, az adatalapú döntéstámogatás, a mesterséges intelligencia könyvtári alkalmazása és a felhasználóbarát szolgáltatások témájában. A *SmartLib* jól példázza a norvég közkönyvtárakat jellemző szemléletet: a könyvtár nem csupán a kutatás tárgya vagy kiszolgálója, hanem aktív kutatás-fejlesztési partner.

Zárásként Jannicke Røgler a norvég modell négy alapvető pillérét emelte ki:

- a világos és stabil jogszabályi kereteket;
- az országosan összehangolt digitális infrastruktúrát;
- az aktív, több szinten működő szakmai és vezetői hálózatokat; valamint azt, hogy
- a fejlesztések kutatási eredményekre és kutatás-fejlesztési együttműködésekre épülnek.

Összességében az előadás azt mutatta meg, hogy a norvég közkönyvtári rendszerben a stratégiai irányítás, a jogszabályi környezet, a digitális infrastruktúra, az országos együttműködés és a kutatás-fejlesztés egymást erősítő rendszert alkot. A fejlesztéseket országos adatokra, felhasználói kutatásokra és tudományos eredményekre alapozzák, a könyvtárakat pedig folyamatosan fejlesztett közszolgáltatásként kezelik. Ez a szemlélet egyszerre támogatja a felhasználókat, a szakmai fejlődést és a rendszer megújulását.

Közösségben maradni

Egy gyógypedagógiai iskolai könyvtár útjai

Az Iskolai könyvtár rovatunkban legutóbb Megmaradni és esélyt adni címmel a KTE tevékenységén keresztül az iskolai könyvtárakról általában írtunk. Most egy kevésbé látható iskolatípus könyvtárával folytatjuk annak bemutatását, miért kell megmaradni, miben adhat esélyt az iskolai könyvtár.

Könyvtárostánárként egy gyógypedagógiai intézményben nap mint nap nyomon követhető, hogy egy jól választott történet valódi változást indíthat el egy gyermek életében. A könyvek segítenek kimondani az érzéseket, megérteni mások nézőpontját, és biztonságos keretet teremtenek a közös gondolkodáshoz.

A könyvtári szolgáltatás mindenkinek, így minden diáknak is jár, egy gyógypedagógiai intézményben is. A könyvekre itt fokozottan igaz, hogy nem önmagukért fontosak, hanem azért, mert élményt adnak, beszélgetéseket indítanak, és segítik a gyermekeket önmaguk és társaik jobb megértésében. De a könyvtár ennél is több: biztonságos közösségi tér, ahol a történetek, a játék és az alkotás támogatják a tanulók érzelmi fejlődését, kommunikációját és egymáshoz való kapcsolódását is.

Az iskola és könyvtára

A Budapest III. Kerületi Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény több mint négy évtizede lát el gyógypedagógiai feladatokat Óbudán. Intézményünkben tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott és autizmussal élő gyermekek nevelése-oktatása folyik, emellett utazó gyógypedagógusi hálózat is működik. Iskolánk tanulóinak létszáma jelenleg 116 fő.

Az iskolai könyvtár 1976 óta támogatja az intézmény pedagógiai munkáját közel 150 négyzetméteres téren, amely megfelelő teret biztosít a könyvtári foglalkozások, és közösségi programok megvalósításához. Jelenleg napi öt órában, 9–14-ig tart nyitva. Könyvtárunk tankönyvek nélküli 12 ezres állománya folyamatosan bővül, feldolgozása a Szíren integrált könyvtári rendszerben történik.

2006 óta dolgozom az intézmény könyvtárostánáraként. A könyvtári szolgáltatások mellett heti rendszerességgel tartok könyvtári foglalkozásokat az általános iskola valamennyi évfolyamán, az elsőtől a nyolcadik osztályig. Ez havi átlagosan

32 könyvtári órát jelent, ami egy tanév során összesen mintegy 288 megtartott foglalkozást tesz ki.

A könyvtár mint fejlesztő műhely

Magyar-könyvtár szakos tanárként fontosnak tartom, hogy a könyvtári foglalkozások túlmutassanak az olvasóvá nevelésen. Az irodalmi művek kiváló lehetőséget teremtenek a személyiségfejlesztésre, érzelmi intelligencia fejlesztésére és a közösségépítésre.

Munkámban a könyvtárpedagógia mellett a biblioterápia, a drámapedagógia és a művészetterápia szakirányú képzéseim elsajátított módszereket alkalmazom. A hálá, az együttműködés, az önismeret és az érzelmek tudatosítása természetesen kapcsolódik az irodalmi művek feldolgozásához.

Foglalkozásaim alapját kortárs gyermek- és ifjúsági irodalmi művek és népmesék adják. Papírszínházi foglalkozások témái között szerepel a barátság, az önismeret, a konfliktuskezelés, a bántalmazás, a kirekesztés, a digitális világ kihívásai és a pályaválasztás is. A közös olvasást beszélgetések, dramatikus játékok, alkotó feladatok és reflektív gyakorlatok követik, amelyek fejlesztik a kommunikációt, az empátiát, a szövegértést és az önkifejezést.

A könyvtár nemcsak az olvasás, hanem a közös alkotás, a könyv-

Fotó: Domszky Andrea, AKG

tárháznál és a közösségépítés helyszíne is. Például az szakértői dráma módszerével tanulóimmal elkészítettük a János vitéz és a Toldi című művekhez kapcsolódó társasjátékokat. A több foglalkozásos projektben a tanulók választották ki az idézeteket, együtt készítettük el az activity-, idézet- és tárgykártyákat, míg a grafikusok a játék végleges megjelenését tervezték és festették meg. A szerkesztői csoport a lexikonok és az értelmező kézikönyvtár segítségével dolgozta ki a feladatokat, így a projekt a könyvtárháznál készítéseket is fejlesztette. Az elkészült játékokat más évfolyamok könyvtári foglalkozásain is használtuk.

Számomra a legfontosabb eredmény nem pusztán az elkészült feladat, hanem az a pillanat, amikor egy gyermek egy történet segítségével felismeri saját érzéseit, megfogalmazza gondolatait, vagy közelebb kerül társaihoz.

Boldogság az iskolai könyvtárban

Pedagógiai gyakorlatomba a Bagdi Emőke és Bagdi Bella által kidolgozott Boldogságóra Program elemeit is beépítem. Az intézmény a programhoz is csatlakozott, így több osztályban tartottam Boldogságórákat a program kötetének és munkafüzetének feldolgozásával. A gyakorlatok rendszeres alkalmazásának eredményeként iskolánk elnyerte a Boldog Iskola címet. A foglalkozások az önismeret, az érzelmi intelligencia, a pozitív gondolkodás és a közösségi kapcsolatok fejlesztésén keresztül hozzájárulnak a tanulók lelki jóllétéhez és a támogató iskolai légkör kialakításához.

Közösség nem csak a gyerekeknek kell

Az iskolai könyvtáros munkája gyakran egyszemélyes tevékenység, ezért különösen fontosak a szakmai kapcsolatok. Nevelőtestületünkben szoros szakmai kapcsolatot ápolok az osztályfőnökökkel és a pedagógiai asszisztensekkel, hiszen a könyvtári órák sikeréhez elengedhetetlen a közös munka és az egymást segítő szakmai jelenlét.

A feldolgozandó témákat, könyveket gyakran a pedagógusokkal közösen választjuk ki, a foglalkozások után pedig sokszor megbeszéljük a tanulók, reakcióit és viselkedését. A jövőben az iskolapszichológus bevonását is tervezzük, hogy a gyermekek működését, a csoportdinamikai folyamatokat több szakmai nézőpontból is figyelemmel kísérhessük.

Tagja vagyok az alsó és a felső tagozatos munkaközösségnek is, de leginkább a rehabilitációs munkaközösség tagjaként érzem magam a helyemen. Ennek tagjai többek között mozgásfejlesztők, logopédusok, állatasszisztált, valamint művészet- és zeneterapeuták –, akik szintén minden osztályban jelen vannak foglalkozásaikkal. Ez a sokféle szakmai látásmód lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek képességeire, erősségeire és fejlesztendő területeit komplexebben lássuk.

2026 tavaszán részt vettem a III. kerületi iskolai könyvtárosok munkaközösségének újrakialakulásában, (fotó az előző oldalon) amely lehetőséget biztosít a könyvtárpedagógiai tapasztalatok megosztására. Megerősítő volt látni, hogy ugyanazért

dolgozunk, hogy értjük egymás szakmai küzdelmeit, és már közös szakmai célok is körvonalazódnak. Ebben a könyvtárszakmai közösségben nemcsak történeteinket, tapasztalatainkat hanem összefogással terheinket is megoszthatjuk. Várjuk a csatlakozó kollégákat!

Kihívások

Az iskolai könyvtárak működési feltételei eltérőek, és az állományfejlesztéshez, illetve a szakmai programok megvalósításához szükséges források ritkán kiszámíthatók. Sokszor pályázati lehetőségekre vagy egyedi támogatásokra támaszkodunk, amelyek nagy segítséget jelentenek, de nem biztosítanak hosszú távú tervezhetőséget.

Intézményünkben igazgatónk támogatásával havi rendszerességgel van egy kisebb összeg könyvtárfejlesztésre, amelyet elsősorban kortárs művek beszerzésére fordítok. Ugyanakkor a könyvtár folyamatos megújulásához nagy segítséget jelentene a fenntartói támogatás erősítése, illetve olyan pályázati lehetőségek biztosítása, amelyek kiszámíthatóbbá tennék az állományfejlesztést.

Jövő, vízió

Szeretném tovább erősíteni az iskolai könyvtár fejlesztő és közösségépítő szerepét, kapcsolatot teremteni más EGYMI-k könyvtárosaival, és a Könyvtárostánrok Egyesületén belül egy laza szakmai műhely létrehozásában részt venni. Fontosnak tartom a más iskolai és gyermekkönyvtárakkal való együttműködést is, amely az inklúziót és az elfogadást erősítheti.

Szakmai tervem, hogy a Pécsi Tudományegyetemen nemrégiben elvégzett irodalomterápiás képzésen megszerzett ismereteimet a gyakorlatban is alkalmazzam. Délutáni szakkör keretében irodalomterápiás foglalkozásokat szeretnék indítani kamaszok számára, elsősorban önismereti és pályaaorientációs témákban. Emellett a könyvtár közösségi szerepét délutáni társasjátéklklub indításával is bővíteném, amely az együttműködést, a szabálykövetést, a kommunikációt és a közös élményeket támogatja.

Miként tudja az intézmény
segíteni a zöld könyvtári
törekvésekkel a helyi közösséget?
Melyek az (olvasók irányába
is kihangsúlyozott)
kiemelt prioritásaik
a helyi zöld könyvtári stratégia
megvalósítása során?

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ stratégiai célkitűzései között 2018 óta hangsúlyos elemként szerepel a zöld könyvtári szemlélet. Egy erős felütéssel 2019-ben a Zöld Könyvtár évével felszínre hoztunk mindazon törekvéseinket, melyek már akkor évek óta meghatározták a témához való viszonyunkat. Meggyőződésünk, hogy a fenntarthatóság nem egy-egy projekt vagy kampány kérdése, hanem olyan működési alapelvek, amelyek a könyvtár egészét áthatja.

A helyi közösséget elsősorban szemléletformáló programokkal, természetismereti előadásokkal segítjük. Kiemelt figyelmet fordítunk az iskolás gyermekek környezeti nevelésére főként könyvtári órák formájában. Az évente megújuló foglalkozásajánlónkban külön jelzéssel látjuk el őket. Az egyik ilyen óra egy egész éven átívelő olvasásfejlesztési programra fejlődött, melynek központi alakja Gusztó, a giliszta, és amely a Könyvtári Intézet joggyakorlatok listájába is bekerült.

Szintén kiemelést érdemel az Erdei Könyvtár projektünk, melynek a város szélén lévő Arbo-park ad otthont és közel 50 könyvet foglal magában.

Fontosnak tartjuk, hogy a könyvtár az információs szolgáltatáson túl közösségi térként is működjön. Ennek érdekében rendszeresen szervezünk és befogadunk zöld rendezvényeket, környezeti nevelési programokat, természetismereti előadásokat, ököpszichológiai szemléletű természetkapcsolati sétákat, kiállításokat és közösségi akciokat, amelyek valamennyi korosztály számára kínálnak kapcsolódási pontot.

A könyvtár működésében törekszünk az energiahatékonyság növelésére, a megújuló energiaforrások alkalmazására (napelempanelek, LED-fényforrás), a papírfelhasználás csökkentésére és a digitális ügyintézés előtérbe helyezésére. A környezetbarát beszerzési elvek érvényesítése, a szelektív hulladékgyűjtés, valamint a korszerű, energiatakarékos eszközök használata mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a könyvtár saját működésével is hiteles példát mutasson.

Tóth Gabriella
Gödöllői Városi Könyvtár
és Információs Központ

Szekeres-Dancsó Mónika
Szentesi Városi Könyvtár

A Szentesi Városi Könyvtárban mindig nagy hangsúlyt fektettünk a takarékos, környezeti szempontból kíméletes, fenntartható megoldások alkalmazására, ami eleinte kényszerből fakadt, hiszen a kulturális, közgyűjteményi szférában a pénznek sosem voltunk bővében. A szűkös anyagi lehetőségek arra készítettek bennünket, hogy takarékosan és kreatívan gazdálkodjunk a rendelkezésünkre álló erőforrásokkal. Ám idővel felismertük, hogy ez a szemlélet túlmutat a kényszeren: egyfajta küldetésünkkel vált felhívni a figyelmet a környezettudatosságra és a fenntarthatóság fontosságára, valamint arra, hogy sokszor milyen kevés is elég ahhoz, hogy mégis sokat tegyünk. 2022-ben megalakult Zöld munkacsoportunk és megkezdődött a tudatosabb munka. Elkészítettük a témára vonatkozó SWOT-analízisünket és igyekszünk figyelemfelkeltő tevékenységeket előtérbe helyezni, hogy minél szélesebb körhöz eljussanak ezek a fontos információk.

Honlapunkon, közösségi oldalunkon is tudósítunk tevékenységeinkről, valamint a helyi médiában is rendszeresen megjelennek riportok, amelyekben zöld tevékenységeink kerülnek bemutatásra.

Tudatosan keressük a helyi és országos partnereket, akikkel közösen dolgozhatunk a témában. Együttműködünk többek között a helyi Kertészeti technikummal, a város zöld kötődésű civil szervezeteivel, a város turisztikai fejlesztéséért felelős Visit Szentesi Kft.-vel; a Jane Goodall Intézettel, a Magyar Madártani Egyesülettel.

Épületeinkben látványosan újrahasznosítunk, zöld szigeteket alakítunk ki szobanövényekből, energia- és papírtakarékosan dolgozunk. Zöld cse-repontot hoztunk létre, valamint előadásokat, foglalkozásokat és családi napokat szervezünk, melyekre nagy érdeklődés mutatkozik olvasóink részéről.

A témában kiemelt prioritás számunkra a hiteles példamutatás, hiszen a jövő rajtunk múlik!

Programkínálatunkban a hagyományos könyvtári foglalkozások és rendezvények mellett jelentős mértékben a fenntarthatóságra koncentráló programok vannak jelen. Évek óta sikeres a gyógynövényekkel foglalkozó előadássorozatunk, amit az utóbbi években workshopokkal színesítettünk. Az 5-6 alkalomból álló sorozat témája a környezet- és egészségtudatos életmód, az ökológiai lábnyom csökkentése, a klímavédelem, a zöldterületek megóvása és a tudatos hulladékgazdálkodás. Szintén évek óta nagy sikerrel rendezzük meg a gyógynövényes körsétát, mely során a lakókörnyezetünkben fellelhető fűszer-, gyógy- és gyomnövények kerülnek fókuszba. Népszerű az ökokreatív klubunk, ahol célunk az egészséges életmód szokásainak kialakítása, valamint praktikus, öko-használati-eszközök készítése. Célcsoportokra bontottuk a környezettudatosságra érzékenyítő, ismeretterjesztő foglalkozásainkat. Lombsátorozó néven fut ökojátsházunk, amit a könyvtár kertjében tartunk gyerekeknek, családoknak környezetvédelemhez kapcsolódó témában, játékos formában. A programok mellett nagy népszerűségnek örvendenek speciális szolgáltatásaink, mint például a magkönyvtárunk, aminek használatát KertkAPPU néven elektronikus felület segíti. Növényörökbefogadó pontunkon évente több ezer palántát, tövet és hagymát adunk tovább. 2025-ben elindítottuk magbörzénket, amit partnerintézményeinkkel, helyi egyesületekkel és civilekkel közösen szervezünk. Az utóbbi években egyre fontosabbá vált a helyi öko- és hagyományörző civil egyesületek és közösségek támogatása, aktív segítése. Évek óta kiváló a kapcsolatunk az Ófalu Községi Mintakerttel és a Szent József Ház tündérkertjével. Természetesen aktívan bekapcsolódunk fenntartónk, a harmadik kerületi önkormányzat zöld projektjeibe, programjaiba.

Szépvölgyi Katalin
Óbudai Platán Könyvtár

A helyi közösséget azzal segítjük legjobban, hogy könyvtár vagyunk, hiszen közgyűjteményként gyűjteményt szervezünk, és képviseljük a megosztás kultúráját. Kulturális intézményként közösséget, illetve olyan eseményeket szervezünk, amelyek a fenntartható civilizáció gondolatát terjesztik. Közintézményként környezettudatos elköteleződésünket napi működésünk gyakorlata hitelesíti. A könyvtárak közül elsőként tanúsítvánnyal elismert zöld irodai gyakorlatunk példát mutathat minden olyan helyi közösségnek, amely környezettudatos ügyvitelre törekszik.

A helyi közösségeket többféle fókusszal értelmezzük. Harmadik helyként természetes működési keretet biztosítunk a civil partnereinknek, megyei könyvtárként ösztönözzük a kistérségi könyvtárak zöld törekvéseit. Az IFLA Green Library Award birtokosaként kezdeményeztük a Magyar Zöld Könyvtári cím létrejöttét.

Zöld könyvtárként az Ökogyűjtemény szisztematikus gyarapítása kiemelt feladatunk, amit az olvasói érdeklődés örömteli módon vissza is igazol. Továbbá olyan szolgáltatásokat hoztunk létre melyek a megosztás kultúrájához kapcsolódnak: magkönyvtár, dolgok könyvtára. A magkönyvtár és a magbörzék segítségével az élelmiszerellátás és biztonság kérdését hangsúlyozzuk, a helyi kocsárközség átdopontja a rövid ellátási láncok fontosságára hívta fel a figyelmet.

A környezetért viselt felelősség, környezettudatos életmód népszerűsítését a könyvtári környezeti nevelési foglalkozásokon keresztül, civil partnerek segítségével végezzük, ilyen például a Jane Goodall Intézet gyakorlatához kapcsolódó könyvtári Rügyek és Gyökerek Csoport, vagy a Tudatos Vásárlók Egyesülete által indított ÖkoKörök mozgalma, ami megyénkben elsőként a KSZR-s könyvtárakban indult el.

Számunkra a zöld könyvtári gyakorlat nem egy vállalat, hanem működésünk természetes kerete.

Liebhauser János

Illyés Gyula Könyvtár, Szekszárd

Könyvtárosi testvércapcsolatok

Politikai rendszerektől függetlenül léteznek testvérvárosi kapcsolatok. A bel- és külpolitikától, a világ megosztottságától függően különböző jelentéstartalommal és eszmei tartalommal léteznek kapcsolatok, de minden esetben hasznosak és fontosak a településeknek, az ott élőknek, a lakosságoknak. Szerencsés esetben ezek a kapcsolatok – a mindenkor politikai és gazdasági okoktól függetlenül – élénk kulturális kapcsolatok. A városok kapcsolata gyakran magában hordozza a kulturális intézmények kapcsolatát is.

Ezek a kulturális kapcsolatok gyakran régebbiek és mélyebbek a politikai kapcsolatoknál. Veszprém és Sepsiszentgyörgyi kapcsolata hivatalossá 1990-ben vált. Ekkor született meg a testvérvárosi megállapodás. Azonban a veszprémi Eötvös Károly Könyvtár és a sepsiszentgyörgyi Bod Péter Megyei Könyvtár kapcsolata sokkal régebbi. Már az 1980-as évek elején élénk tapasztalatcsere folyt. Az anyaországból elődeink minden eszközzel igyekeztek segíteni és támogatni a határon túli, romániai magyar kisebbséget, eljuttatni hozzájuk a magyar irodalmat, könyveskultúrát. Hol konkrét anyagi támogatással – gépjármű- alkatrész-, gumivásárlással – hol előadásokkal, könyvekkel.

A rendszerváltozással új szín és új kultúrpolitika kezdődött mind a két országban. A kapcsolat megmaradt, azonban talán kicsit kevésbé volt szoros. Ismertük és tudtunk egymás munkájáról, különböző fórumokon, konferenciákon találkoztunk, de szervezeten egyre kevésbé volt élénk és mindennapos az együttműködés a 21. század digitalizációja, a közösségi média, az online világ változásokat hozott. Egy- más munkáját jobban láttuk, ismertük, de a személyes kapcsolatok eltűntek.

Ezért tartottuk fontosnak, hogy ismét szorosabbá fűzzük a személyes találkozást az erdélyi kollégákkal, lássuk egymást, találkozzunk és élőszóban vitathassuk meg a körülöttünk lévő világot.

A Kölcsény Alapítvány pályázatát kihasználva intézményünk 2025-ben lehetőséget kapott, hogy a sepsiszentgyörgyi Bod Péter Megyei Könyvtár számára dokumentumokat vásárolhasson. Megragadtuk a lehetőséget, hogy személyesen juttassuk el a megvásárolt könyveket a könyvtárba.

”

Ezért tartottuk fontosnak, hogy ismét szorosabbá fűzzük a személyes találkozást az erdélyi kollégákkal, lássuk egymást, találkozzunk és élőszóban vitathassuk meg a körülöttünk lévő világot

Így hosszú idő után újra lehetőségünk volt látogatást tenni a Kovászna megyei könyvtárba, és ismét találkozni az ott dolgozó kollégákkal. Szerencsés véletlen, hogy két kollégánk is sepsiszentgyörgyi, így nem csak személy-, de helyismerettel is rendelkezünk. Négyen indultunk útnak és töltöttünk két nagyon intenzív napot Veszprém testvérvárosában.

A vásárolt könyvek és az ajándékkönyvek átadása után megismerkedhettünk a könyvtárral és a könyvtár munkatársaival. Megtekintettük a részben megújított épületet. A kalauzainkkal, Szonda Szabolcs igazgatóval és Hollanda Andrea osztályvezetővel, töltött egész nap rengeteg lehetőséget adott az eszmecsere. Megismertük milyen gondokkal küzdenek, milyen megoldási javaslatok vannak, milyen fejlesztésekben, innovatív megoldásokban gondolkoznak, mik a legnagyobb problémáik, mik a legnagyobb örömeik. Összességében megállapíthattuk, hogy hasonló örömeinkben és bánatokban osztozunk. De mindeközben tanultunk is, ötleteket lestünk el, és igyekeztünk valóban szorossá fogni a kapcsolatot személyesen és a két intézmény között is. Úgy éreztük hasznos volt a látogatás, tudtunk adni, de nagyon sok mindent kaptunk is a rövid idő alatt.

A legnagyobb ajándék talán az volt, hogy meghívást kaptunk a 2026-os 5. Sepsis-Book Fesztiválra. Erdély magyaroktól nagyvárosai igyekeznek kiemelten kezelni a könyves kultúrát. Több könyvfesztivál, könyvünnep van az év különböző időpontjában.

2026-ban Sepsiszentgyörgyi Városa és Kovászna Megye Tanácsa támogatásával immár ötödik alkalommal került megrendezésre a Sepsis-Book Fesztivál. A fesztivál

fókuszában elsősorban a gyerek- és ifjúsági irodalom áll, de természetesen a jelenlévő kiadók minden korosztálynak kínálnak könyveket. A kísérőrendezvények a nap során elsősorban a fiataloknak szólnak, majd estefele a felnőtt lakosságot megszólító koncertek, beszélgetések következnek.

A nagyszabású rendezvény az Arénában kap helyett, így bőségesen jut hely a kilátogató több ezer olvasni vágyó embernek. Szép számmal képviselik magukat a magyarországi kiadók, de erdélyi és román kiadók is bemutatkoznak.

Nagy megtiszteltetés volt, hogy meghívást kaptunk az eseményre, és képviselhettük könyvtárunkat, a hazai könyvtáros társadalmat.

A négy napos fesztiválból három napot tudtunk ott lenni és személyesen is megélni a hangulatot. Nem csak a sepsiszentgyörgyi könyvtárosokkal, de a lakossággal, a könyves kultúra más képviselőivel és más erdélyi könyvtárosokkal is találkozhattunk beszélgethettünk.

A felkérés részben egy előadás megtartására szolt, részben pedig a jelenlétre, hiszen egy kis standot mi is kaptunk. Az eseményen hárman vettünk részt személyesen, de természetesen az előkészítő munkában több kollégánk is sokat segített.

Az előadás során bemutatthattam könyvtárunk online marketing tevékenységét, podcastjainkat, reklámvideóinkat. Az előadás egy nagyon jó hangulatú szakmai beszélgetéssé vált a végére, ahol a

felmerülő kérdésekre nem csak én, de kollégáim is tudtak válaszolni. Így valóban egy közvetlen tapasztalatcsere volt, ahol a személyes kapcsolatok is elmélyültek, lehetőséget nyújtva a folytatásra. Az egyórás kötetlen beszélgetés után a nap hátralévő részében kisebb csoportokban folytatódott.

Nem első alkalommal települt ki könyvtárunk külső helyszínre. Azonban most nagyon speciális feladatunk volt, hiszen az otthonunktól nagyon távol kellett úgy bemutatkozni és játék lehetőséget kínálni az érdeklődőknek, hogy nagyon kevés remény volt a későbbi viszontlátkozásra. Ezért igyekeztünk nem csak a könyvtárunkat, de a várost és a régiót is bemutatni. A távolság miatt elsősorban online játékokkal készültünk, melyek segítenek megismertetni Veszprémet és az Eötvös Károly Könyvtárat. Szerencsénkre nagyon sok résztvevő járt már a városunkban és a Balaton partján, így tudták honnan jövünk.

Minden ilyen esemény leginkább a személyes kapcsolatokról szól. A standunknál megálló érdeklődőkkel hosszabban és részletesebben tudtunk beszélni az olvasáskultúráról, a kulturális kapcsolatokról. Meglepően sokan álltak meg a könyvtár

standjánál, ami a helyiek érdeklődését is nyitottságát mutatja.

Külön köszönet a kollégáimnak, akik itt-hon ötleteltek, online kvizeket készítettek, nyomtattak, tudván, hogy ők idén nem tudnak részt venni az erdélyi úton. Természetesen az elkészült játékok, szóróanyagok a későbbiek folyamán is hasznosíthatók lesznek.

A helyszínen egy nagyon jó hangulatú, színes rendezvényen vehettünk részt. Nagyon sok a világra nyitott, érdeklődő emberrel találkoztunk, beszélgethettünk.

Érdekes sorsokat ismerhettünk meg, miközben mi is bemutattuk szűkebb hazánkat, a régiót és a könyvtárat.

Hálával és köszönettel tartozunk a sepsiszentgyörgyi kollégáknak, akik végig nagy figyelemmel segítettek bennünket. Köszönettel a meghívásért, a lehetőségért, és hálával a szíves vendéglátásért és törődésért.

Bízunk benne, hogy az újra felvett fonalat tovább gombolyíthatjuk, és sokat visszahadhatunk az erdélyi kollégáknak és segíthetjük munkájukat. Reményeink és szándékaink szerint az együttműködés folytatódik.

Egyébként pedig bíztunk mindenkit, hogy látogasson el erre a különleges könyves rendezvényre, arra a gyönyörű környékre, mindig megéri. Ki tudja, talán jövőre ismét találkozhat velünk is.

Fotó: SepsiBook

Fotó: Zentai Városi Könyvtár

Ahol a könyvek is közösséggé válnak

A Zentai Városi Könyvtár mint a közösségi emlékezet és a kulturális örökség alkotóműhelye

Jövőre lesz fél évszázada annak, hogy a Zentai Városi Könyvtár – több mint száz-ezer kötetes állományával, gazdag kulturális örökségével, és az intézmény előtt álló újabb kihívásokra készen állva – a zentai Thurzó Lajos Művelődési-Oktatási keretében működik. Központi épületén kívül két falusi fiókkönyvtárat működtet: Felsőhegyen és Tornyoson. Bár állományának nagysága alapján nem tartozik a Vajdaság legnagyobb közművelődési könyvtárai közé, szolgáltatásainak köre és kulturális tevékenysége alapján mégis jelentős szerepet tölt be a Tisza mente és az egész térség közművelődési életében.

Hagyományos könyvtári feladatain kívül rendszeresen szervez kiállításokat, irodalmi esteket, gyermekprogramokat, valamint immár emberöltőnyi múltra visszatekintő kulturális rendezvényeket és vetélkedőket, amelyek közül a Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny és az Énekelt Versek Zentai Fesztiválja nemcsak országos hírű események, hanem az egész Kárpát-medence legnépszerűbb ifjúsági találkozási alkalmainak is az egyik kedves helyszíne. De a Hagyományaink Ünnepe és a különböző klubfoglalkozások és közösségi programok szintén hozzájárulnak az intézmény kulturális és közösségépítő szerepének erősítéséhez.

Az intézmény rendezvényei jól szemléltetik, hogy a korszerű közművelődési könyvtár feladatai messze túlmutatnak a dokumentumok gyűjtésén, feldolgozásán és kölcsönzésén. Az intézmény kulturális programjai a helyi közösség művelődési igényeinek kielégítését szolgálják, miközben hozzájárulnak az olvasáskultúra fejlesztéséhez, a nemzeti identitás erősítéséhez, valamint a közösségi kapcsolatok ápolásához.

A Magyar Nemzeti Tanács által kiemelt jelentőségű rendezvényeinek megszervezése – különösen a két legnagyobb – jelentős szakmai és kulturális feladatot jelent az intézmény számára, de számos olyan emléket és személyes történetet is felidéz, amelyek jól érzékeltetik közösségformáló erejüket. Az idén például, a harmincadik énekeltvers-fesztiválon velünk voltak a kárpátaljai Credo verséneklő együttes tagjai is, akik hosszú évek óta hűségesen és alázattal viszik tovább az énekelt versek üzenetét, még a legnehezebb időkben is. Délvidéki vendég szereplésüknek különös hangsúlyt és mélységet adott zentai és szabadkai fellépésük. Kedves barátaink ők, akik a háborús időkben is hittel és emelt fővel, valamint a legnagyobb szeretettel és odaadással léptek fel rendezvényünkön.

Egy másik szívbe markoló történetünk is Kárpátaljához kötődik: a Kovács családhoz, amelynek tagjai éveken át az Énekelt Versek Zentai Fesztiváljának résztvevői voltak: kezdetben versenyzőként, később pedig meghívott vendégként kapcsolódtak be a rendezvény programjába. A fesztiválhoz való kötődésük az évek során szoros baráti kapcsolatot alakított ki velünk, könyvtárosokkal és a rendezvény közönségével. A háború kitörése azonban megakadályozta őket abban, hogy személyesen eljussanak Zentára, ezért a család egy videófelvétel formájában küldte el műsorát a fesztivál közönségének. A két szülő és három gyermekük közös éneklése, különösen pedig a „Hol hit, ott szeretet” kezdetű házi áldás előadása a fesztiválnak nem csupán az egyik emlékeztető pillanatává vált, hanem a határokon átívelő összetartozás és a Kárpát-medencei magyarság közösségi erejének szimbólumává is.

Bár állományának nagysága alapján nem tartozik a Vajdaság legnagyobb közművelődési könyvtárai közé, szolgáltatásainak köre és kulturális tevékenysége alapján mégis jelentős szerepet tölt be a Tisza mente és az egész térség közművelődési életében

A Kálmány Lajos Népmesemondó Verseny szép történetét a verseny egyik csodálatos mesefája, a bácskertes Toldi István szövögeti már hosszú évek óta – hol mesemondóként, hol zsűritagként, hol pedig felkészítő mesterként –, akinek az életében meghatározó, sorsfordító szerepet játszott ez a nemes vetélkedés. Szélesebb körben is megismerték különleges előadói tehetségét, egyedi, élőszavas mesemondását, egy tréfás mesélőhöz illő bemutatkozását: „Toldi vagyok az Arany János utcából”. Az évek során Toldi István mesemondó művészete számos rangos elismerésben részesült: „Palóccorság örökös mesemondó”.

dója” címmel tüntették ki, Borbély Mihály-díjas, a népművészet mestere, a Magyar Kultúra Lovagja, valamint Szeder Fábián-életműdíjas mesemondó lett. Pályája jól példázza, hogy egy könyvtár által szervezett közművelődési rendezvény nemcsak bemutatkozási lehetőséget kínálhat a résztvevők számára, hanem hozzájárulhat tehetségük felfedezéséhez és kiteljesedéséhez is.

A könyvtár által rendszeresen szervezett szavalóversenyek, gyermekfoglalkozások és könyvbemutatók szintén fontos szerepet töltenek be az intézmény életében. Ezek a programok elősegítik az olvasás megszerettetését, fejlesztik a résztvevők kommunikációs és szövegértési készségeit, valamint lehetőséget biztosítanak az egész életen át tartó tanulás szemléletének erősítéséhez. A gyermekek számára szervezett irodalmi és olvasásnépszerűsítő foglalkozások különösen fontosak, hiszen a könyvtárhasználati szokások és az olvasási motiváció kialakulása már kisgyermekkorban elkezdődik.

Összességében megállapítható, hogy a Zentai Városi Könyvtár rendezvényei szervesen illeszkednek a modern közművelődési könyvtár funkcióihoz. Az intézmény olyan kulturális és közösségi térként működik, amely egyszerre biztosítja az információhoz való hozzáférést, támogatja az oktatást és a tanulást, valamint aktív szerepet vállal a helyi közösség kulturális életének szervezésében. A rendezvények sokszínűsége jól tükrözi azt a törekvésünket is, hogy a könyvtár minden korosztály számára nyitott, befogadó és értékteremtő intézményként működjön.

Eddig elsősorban a Zentai Városi Könyvtár kulturális és közművelődési tevékeny-

ségére helyeztem a hangsúlyt, hiszen ezek a programok jól szemléltetik az intézmény közösségformáló és értékörző szerepét. Emellett a könyvtár prioritásai között szerepel az állomány folyamatos megújítása, a gyermekek és fiatalok olvasáskultúrájának erősítése, a kulturális programok fenntartása és bővítése, valamint a helyismereti értékek feltárása és hozzáférhetővé tétele. Napjainkban például egyre erőteljesebb társadalmi érdeklődés mutatkozik a helyi történelem, a meghatározó személyiségek, a közösségi események és a kulturális örökség részét képező értékek iránt. E folyamatra reagálva kiemelt jelentőségű feladat a helyismereti gyűjtemény teljes körű feltárása, digitalizálása, valamint a szélesebb nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele.

A digitalizálási program megvalósításában fontos szakmai partnerünk és segítőnk a zentai székhelyű Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, amely jelentős tapasztalattal, megfelelő szakmai háttérrel és műszaki felszereltséggel rendelkezik a kulturális tartalmak megőrzése és elektronikus feldolgozása terén. Együttműködésükre támaszkodva lehetőség nyílik a helyi értékek korszerű, fenntartható módon történő bemutatására és megőrzésére.

A digitalizált dokumentumállomány hosszú távon értékes kutatási és oktatási forrást biztosít a szakemberek, kutatók, diákok és a helyi közösség tagjai számára. Emellett jelentősen hozzájárul Zenta és térsége kulturális örökségének megőrzéséhez, a helyi értékek szélesebb körű megismertetéséhez, valamint a közösségi identitás és a kulturális kötődés erősítéséhez.

A Zentai Városi Könyvtár jövőbeni működésének alapja épp ezért egy olyan komplex fejlesztési szemlélet, amely egyszerre épít a hagyományos könyvtári feladatokra, a közművelődési szerepvállalásra és a digitális kor lehetőségeire. Az intézmény célja továbbra is az, hogy a közösség nyitott, elérhető és értékteremtő kulturális tere maradjon, amely a könyvek, a tudás és a közösségi élmények révén szolgálja Zenta és a vajdasági magyarság kulturális fejlődését.

Megújult a marcali Berzsényi Dániel Városi Könyvtár

Múlt

A Berzsényi Dániel Városi Könyvtár története több mint hetven évvel ezelőtt kezdődött. Az 1953. július 1-jén megnyílt Marcali Járási Könyvtárból mára egy olyan modern közösségi tér született, amely egyszerre őrzi a könyvtári hagyományokat és folyamatosan keresi a kultúrák közvetítés új útjait. A kezdeti viszonytagságok és költözések után 1965–66-ban megépült egy új, korszerű könyvtár, 1967 óta a jelenlegi épület ad otthont könyvtárunknak, amely a felújítás idején ideiglenesen a Kulturális Korszóba költözött. Ez az épület a legnagyobb változáson 1991-ben esett át, ekkor nyerte el jelenlegi formáját egy komplett gyermekkönyvtári részzel bővülve, ezt követően kisebb-nagyobb felújítások történtek a könyvtárban: padozatsere, nyílászárócsere, modern bútorzat, villamosvezeték felújítás. Egy 2019-es pályázatnak köszönhetően újfajta technológiákkal bővült a könyvtári eszközpark: 3D nyomtatók, 3D szkennerek, lézervágó, valamint a Virtuális Valóság (VR), Xbox játékkonzol és okostábla is helyet kapott.

Hiába a karbantartás, épületünk egyre inkább felújításra szorult, szükségessé vált a könyvtárunk energetikai megújítása. 2023 tavaszán átköltöztünk a Kulturális Korszó épületébe, ahol minden szolgáltatásunkat megtartva működhattunk tovább egy modern, ám annál kisebb épületrészben. A felújítás azonban jóval többet jelentett az épület korszerűsítésénél. Nem csupán a napelemekről és a fűtési rendszer modernizálásáról szólt, hanem arról a könyvtárszakmai munkáról is, amelynek köszönhetően az elmúlt években a térségben egyedülálló módon tudtuk megszólítani az embereket.

Szellemi megújulás

A korábbi években, intézményünkben olyanfajta szemléletváltás indult el, mely lehetőséget adott saját munkánk újradefiniálására. Ennek értelmében a meglévő szolgáltatásainkat újragondoltuk, átformáltuk, valamint újdonságokkal is igyekeztünk minél szélesebb spektrumon lefedni a meglévő és potenciális látogatóink körét. Hiszünk abban, hogy a világ változása nem a könyvtárak végét jelenti, hanem új lehetőségeket teremt. Egyszerűen, mint már oly sokszor a történelem folya-

mán meg kell találni a kultúra közvetítésének megfelelő módját, amit meg is hallanak az adott közösség tagjai. Mi ebben igyekeztünk saját térségünkben úttörő módon elől járni.

Modern szolgáltatásainkat könnyedén beépítettük hagyományos könyvtári óráinkba, hiszen az élethosszig tartó tanulás feladata mindig is a könyvtárakhoz kötődött, csak a módszer és a tananyag változik folyamatosan. A könyvtári órák népszerű kiegészítéseként alkalmazzuk ezeket az eszközöket, hiszen szemléletes módon lehet bemutatni mindenféle témát, hogy az ember valóban azt érezhesse, részese az élménynek. A virtuális valóság segítségével a víz világnapján az óceán mélyére merülhetünk, máskor pedig madártávlatból fedezhetjük fel a világ különböző tájait. Beilleszthetők mind az óvodai nevelésbe, mind az általános és középiskolások számára tartott élményszerű oktatásba is. A 3D technológiára népszerű workshopokat építettünk, így nem csak bemutattuk, de közel hoztuk és átadtuk a megfelelő tudást is hozzá. Tanító, fejlesztő szolgáltatásaink közül kiemelkedik a *Sportmanji* is, mely a kognitív és motoros területeket egyaránt erősíti.

A szakmai megújulás kezdetén célul tűztük ki, hogy a könyvtár mint harmadik hely jelenjen meg az emberek életében. Ennek érdekében, önazonosságunk megtartása mellett minél több helyre települünk ki. Így jött létre a pop-up könyvtár fogalma, mint új lehetőség az emberek és az olvasás összekapcsolására. A nyitvatartási idő korlátait átlépve, nem csak nyilvános városi vagy környékbeli rendez-

vényeken veszünk részt, de megjelentünk az általános iskoláknál is, ahol lehetőségük van a diákoknak beiratkozni, kölcsönözni, hosszabbítani vagy akár a könyvekről, irodalomról és a világról beszélgetni. Egész osztályok iratkoztak be, kezdték el használni a mi könyvtárunkat is az iskolai könyvtár mellett, sőt a rendezvényeinkkel kapcsolatban is nagyobb aktivitást mutattak. Rendszeres látogatói lettek az író-olvasó találkozóinknak azok az osztályok is, ahol a pedagógus korábban nehezen mozdult ki az iskola kötöttségéből. Emellett pedig nem utolsó szempont, hogy a könyvtárost is sokkal jobban megismerik, megszeretik és nagyobb bizalommal fordulnak felé a gyerekek és a tanítók, tanárok egyaránt.

Az író-olvasó találkozóink megszervezésébe is tettünk egy kis csavart. Nem csak frontális beszélgetéseket, hanem egy családi hangulatú rendezvényt álmodtunk meg, „Gondolatok és falatok egy asztalnál” jelígre született meg a könyvtári brunch. A Taste Balaton programsorozat-hoz csatlakozva Zubor Rozi és Dragomán György előadásait gyakorlatilag nem is kellett hirdetni, hiszen ki ne szeretne egy ráérős, délig tartó közös reggelit, ahol az írókkal szinte baráti hangulatban lehet beszélgetni?

Baba-mama foglalkozásunkat is megújítottuk, Varázstorna – Varázsmese néven. Az ölbéli játékok mellett mindig egy-egy szülőket és kisgyermeküket érintő témakört dolgozunk fel, dietetikus, védőnő, gyógytornász, mentálhigiénés és népegészségügyi szakember segítségével. Itt nem csak a kisgyermek olvasóvá

”

A szakmai megújulás kezdetén célul tűztük ki, hogy a könyvtár mint harmadik hely jelenjen meg az emberek életében

nevelése zajlik észrevétlenül a könyves környezetben, hanem a szülők edukálása és lelki egészségének támogatása.

A legnépszerűbb új szolgáltatásként mindenképpen a könyvtári születnapokat említeném. Itt a hagyományos irodalmi élmény mellett, amit a mese ad, megmutatkozik a kreatív olvasóvá nevelés módszertana is. A gyerekek minden alkalommal egy általunk készített szabadulósobás játékot játszanak, ahol a rejtvények megoldása közben megtanulják tudatosan használni a könyvtári tereket, valamint az ETO-t és más könyvtári rendszereket is megismerik.

Fizikai megújulás

Szellemi megújulásunkkal párhuzamosan épült és szépségteljes intézményünk is. Az épület külső szigetelést, külső és belső festést, új központi fűtést, új nyílászárókat, tetőszigetelést és napelemeket kapott.

A visszaköltözés

folyamatában lehetőség volt a könyvtári terek újraformálására.

Az új szolgáltatások más kívánalmakat hoztak az elrendezés kapcsán is. Az épület adottságait kihasználva a plafonig érő polcoknak köszönhetően új közösségi tér került kialakításra, amely tökéletes helyszíneként fog szolgálni a könyvtári brunchokhoz is.

A tetőablakok lecserélése még világosabbá tette a szépirodalmi részleget, könnyítve a sorok közti böngészést. A gyerek-könyvtári részlegen a korábbi játékkuckó helyére költöztettük az ifjúsági irodalmat, ahol most kanapék biztosítják a nyugodt olvasást. A kisgyerekek pedig nagy teret kaptak, így végre a Varázstorna – Varázsmese foglalkozásokat mindenki kényelmesen élvezheti. Mint látható, plusz helyet nem kaptunk, azonban az igényeknek megfelelően át tudtuk alakítani a könyvtári tereket, így most egy világos, tágas, barátságos helyre érkezik mindenki, aki ellátogat a marcali könyvtárba.

Tudatosan úgy építkeztünk, hogy mire visszaköltözünk az eredeti 680 négyzetméteres épületünkbe, minőségi tartalommal tudjuk megtölteni. Büszkéek vagyunk rá, hogy könyvtárunk már a legkisebbektől kezdve egész életen át kíséri az olvasót.

Jövőkép

Ez a felújítás első körben az energetikát érintette. Természetes, hogy lennének még igényeink, terveink, de jelenleg örülünk annak, ami elkészült. A közeljövőben valósul meg meg az esővíz elvezetése az épület keleti oldalánál, modern és különleges formában: egy esőkertet építenek a csapadék megfelelő elvezetésére. Büszkéek vagyunk rá, hogy nem csak külső, de belső megújuláson is keresztülmentünk, így elnyerve könyvtárunk mai formáját. Az elmúlt évek eredményei azt igazolják, hogy egy vidéki városi könyvtár is lehet országosan figyelemre méltó szakmai műhely. A hagyományos könyvtári szolgáltatásokat innovatív megoldásokkal ötvözve olyan közösségi teret hoztunk létre, amely nemcsak a város, hanem az egész térség kulturális életének meghatározó szereplője lett. Az utat kijelöltük, ha kell, tovább építjük magunk előtt.

A Nagy Tétényi Bioblitz, avagy közösségi tudomány a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár számára fontos, hogy munkatársai új megközelítéseket, gondolkodásmódokat és módszereket ismerjenek meg, sajátítsanak el és alkalmazzanak annak érdekében, hogy a könyvtár válaszolni tudjon a 21. század kihívásaira. Ilyen újdonság a közösségi tudomány (citizen science) is, amely a könyvtári profilhoz természetes módon illeszkedve teremt kapcsolatot a tudomány képviselői és az érdeklődő laikusok között.

A citizen science projektek mind egy-egy tudományos probléma megoldására fókuszálnak, laikus önkéntesek bevonásával. A könyvtár már a kutatás kezdeti szakaszába be tud kapcsolódni, nyílt tereiben lehetőséget nyújtva arra, hogy a kutatási téma kereteinek kidolgozása, megfogalmazása a lakosság bevonásával történjen. A témák között megjelenhetnek olyan, mindenkit érintő kérdések, mint például a fenntarthatóság, a klímavédelem, vagy a különböző helyi ügyek, közlekedési és szabadidős szokások, az élhetőbb város megteremtésére irányuló törekvések. A közösségi tudomány elősegíti, hogy a könyvtár fizikai és online tereiben találkozzanak és együttműködjenek azok a szereplők, amelyek eddig egymástól elszigetelten tevékenykedtek. Összességében azt mondhatjuk, hogy a könyvtár – tulajdonképpen évezredes funkcióinak megfelelően – hídként kötheti össze a tudományos élet szereplőit az érdeklődő önkéntesekkel.

A külföldön és itthon is egyre népszerűbb trend hatására 2024 szeptemberében megegyezés született az MTA Könyvtár és Információs Központ, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a MATE Budai Campus Könyvtára között arról, hogy a közösségi tudományt, illetve a hazai és nemzetközi

tapasztalatokat együtt mutatják be országsszerte a könyvtárosoknak a "Citizen Science Roadshow" keretében. 2024 novemberében először a budapesti könyvtárosok ismerhették meg a közösségi tudomány elméletét és gyakorlatát, aminek nyomán hamarosan meg is alakultak az első munkacsoportok. A FSZEK három pilot projektet dolgozott ki: a helytörténeti jellegű *Ráday Emlékprojektet*, a Csillagkeresők néven meghirdetett fényszennyezéssel kapcsolatos kezdeményezést, illetve a természettudományos jellegű Nagy Tétényi Bioblitz kutatást.

A bioblitz a közösségi tudományos projektek egyik lehetséges kutatási módszere. A legnépszerűbb meghatározás szerint „intenzív biológiai felmérés, amely során megpróbálják rögzíteni az összes élő fajt egy kijelölt területen. Tudósok, természet-tudósok és önkéntesek csoportjai folyamatos, intenzív terepvizsgálatot végeznek általában 24 órán keresztül. Sok bioblitz nyilvános esemény, amelynek célja, hogy felkeltse a lakosság érdeklődését a biológiai sokféleség iránt. A lakosság részvételének ösztönzése érdekében ezeket gyakran városi parkokban, vagy a városokhoz közeli természetvédelmi területeken tartják.” (*BioBlitz – Definition of BioBlitz in the Entomologists' glossary. Amateur Entomologists' Society.*)

A kifejezés a görög biosz (élet) és az angol blitz (villám, villanás) szóból tevődik össze, a legfrappánsabban talán úgy fordíthatjuk: pillanatkép az élővilágról.

A hazai programok közül komoly inspirációként szolgáltak a következők:

- a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság kutatása a Baranya megyei Gyűrűfű ökofaluban és környékén;
- a Pangea Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület kutatásai;
- a Magyar Természetvédők Szövetségének Orosztonyban zajlott eseménye;
- az Orfűi Fesztiválon 2021-ben a WWF Magyarország, Pangea Egyesület és Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány együttműködésével létrejött 24 órás BioBlitz.

Tapasztalatgyűjtés céljából személyesen is ellátogattunk az I. Rákospatak természetbúvár napra, amely a ZÖLD XVII és Környezetvédelmi (Zöld) Szakkollégium eseménye volt, valamint a Táborhegyi Parkban rendezett Bioblitz vadonleltárra is. Mindkét helyen értékes tapasztalatokat szereztünk, amelyeket később megfelelően tudtunk alkalmazni a Nagy Tétényi Bioblitz során is.

Jól érzékelhető, hogy Magyarországon is egyre népszerűbbek a bioblitz programok, de olyan eseményre ez ideáig nem került sor, amely egy könyvtár kezdeményezésére jött volna létre. Büszkeséggel tölt el minket, hogy meg tudtuk mutatni, milyen fontos szerepe lehet a könyvtárnak a közösségi tudományos programokban, és hogy olvasóink, kollégáink és kiváló szakmai partnereink segítségével sikeresen megvalósítottuk az eseményt.

A Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság, a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, valamint a Zöld Jövő Környezetvédelmi Egyesület képviselői és munkatársai kutatási szempontból egy különösen izgalmas területet, a Nagytétényi-Díósd vasútállomás melletti kis zöld rétet javasolták a program megvalósítására. A természettudósok választása nem véletlenül esett erre a részre, hiszen korábban itt működött a Metallochemia gyár, amely hosszú évtizedeken keresztül ki-mutatható mértékben szennyezte a lokális környezetet. A lakosság és a környezetvédők tiltakozására 1990-ben felfüggesztették a gyár működését, majd 2001 és 2008 között a területen rehabilitációs munkálatok folytak, amely során a szennyezett talaj cseréje is megtörtént. A munkálatok befejeződése óta azonban nem sikerült a területen fajleltárt összeállítani, így most a kutatókkal együtt a lakosság is kíváncsian várta, hogy az elmúlt 18 évben milyen élőlények vették birtokba a területet.

A rendezvény remek hangulatban zajlott és komoly eredményeket hozott. A szakmai partnerek (neves képviselői Kecskés Ferenc biológus, tanár, valamint dr. Vásárhelyi Tamás a Magyar Természettudományi Múzeum nyugalmazott főmuzeológusa) az érdeklődőknek sétát is tartottak a terepen, miközben kü-

lönféle kutatási eszközöket és módszereket mutattak be (például fűháló, vagy hangya- és kisemlőscsapdák használata), érdekes történeteket meséltek, és izgalmas

”
**A kutatás
eredményeinek
feldolgozásával
a szakmai partnerek
még nem végeztek,
de azt már most
lehet tudni, hogy
a Nagy Tétényi Bioblitz
során
107 növényfajt,
és 86
(köztük 10 védett)
állatfajt
azonosítottunk**

szemléltető anyagokat (többek között egy tarantula pók testének vázát) is bemutat-tak. A projekt sikeréhez nagymértékben hozzájárult a szintén önkéntes alapon csatlakozó ReCrowery, azaz a Varjúsimó-

gatók- és mentők csapata, illetve a Vita-kert közössége, amely érdekes foglalkozás során mutatta meg, hogy egyszerű odafigyeléssel és módszerekkel a kertek valódi ökológiai menedékké változtathatók. A FSZEK helyszínen lévő csapata a könyvtár standjánál fejtörővel, állati kvízekkel, környezetvédelemhez kapcsolódó társasjátékkal, keresztrejtvénnyel és állati kidobóval várta a gyerekeket és a felnőtteket. A játékos feladatok mellett az érdeklődők természetesen belelapozhattak a természetvédelemhez, az állat- és növényvilághoz kapcsolódó könyvekbe is.

A kutatás eredményeinek feldolgozásával a szakmai partnerek még nem végeztek, de azt már most lehet tudni, hogy a Nagy Tétényi Bioblitz során 107 növényfajt, és 86 (köztük 10 védett) állatfajt azonosítottunk. A teljes listát a biológusok a *Bio-Data Hungarica* online szakmai periodikában fogják megjelentetni.

A megvalósult közösségi tudományos projektek iránt támadt erős lakossági érdeklődés és az elért tudományos eredmények azt mutatják, hogy az ilyen jellegű kezdeményezésekhez való csatlakozás a FSZEK jövőjének egyik új pillére lehet, mely a könyvtár tradicionális értékeire, illetve a nyílt tudásrendszerekre támaszkodva erősíti meg a helyi közösségek és a könyvtár kapcsolatát.

GRIFFYREADS

Egy kvízkönyvtár, ahol az olvasás és a játék összekapcsolódik

A mi történetünk

A *GriffyReads* ötlete egy Belgiumban élő, többnyelvű magyar családban született. Észrevettük, hogy fiainkat nagyon motiválja, ha egy olyan közösségi olvasáskihívásban vesznek részt, amelyben offline módon – vagyis papírfomátumú – könyveket kell elolvasniuk, és az azokhoz tartozó, a szövegértést játékosan tesztelő kvízeket kell kitölteniük egy online platformon. Az olvasás ily módon közösségi élményként, játékként jelenik meg számukra. Szülőként azt is tapasztaltuk, hogy a gyors, pillanatnyi élményt kínáló okoseszközök világában a gyerekek figyelmű ideje egyre rövidül. Éppen ezért az értő olvasás fejlesztése ma fontosabb, mint valaha.

Több nemzetközi olvasásnépszerűsítő kezdeményezést is tanulmányoztunk, majd azokra építve és azokat továbbgondolva megszületett a *GriffyReads*. Célunk kezdetől fogva az volt, hogy a klasszikus, papírfomátumú könyvolvasást egy olyan digitális közösségi élménnyel egészítsük ki, amely nem helyettesíti a könyvet, hanem éppen ellenkezőleg, arra ösztönzi a gyerekeket, hogy minél többet olvassanak.

Mi a *GriffyReads* kvízkönyvtár?

A *GriffyReads* egy online kvízkönyvtár és alkalmazás, amely két éves kortól a tizenéves korosztályig ösztönzi az olvasást és fejleszti a szövegértést játékos formában. A játék lényege egyszerű: a gyerekek elolvasnak vagy szüleik felolvasnak nekik egy hagyományos, papírfomátumú könyvet, majd megválaszolják az ahhoz tartozó, öt feleletválasztós kérdésből álló online kvízt.

A hasonló olvasásnépszerűsítő platformokhoz képest a *GriffyReads* egyik különleges eleme Griffy, a népmesék világából ismert griffmadár, amely a játék központi figurája. Minden gyermek olvasói útja egy grifftojással kezdődik. Az olvasás és a sikeresen kitöltött kvízek hatására a tojásból kikel Griffy, a griffmadárfióka, amely fokozatosan fejlődik. Griffy növekedése a gyermek olvasói fejlődését jelképezi.

A *GriffyReads* másik különlegessége a közösségi élmény. A gyerekek bejelölhetik barátaikat, nyomon követhetik egymás olvasási előrehaladását, és olvasáskihívásokban is részt vehetnek. Saját virtuális „könyvtárat” is létrehozhatnak, amelyben megjelölhetik azokat a könyveiket, amelyeket szívesen kölcsönadnának barátaiknak.

A kvízkönyvtár azonban nemcsak a gyerekeknek szól. A felnőtt felhasználók – könyvtárosok, pedagógusok, kiadók, szülők – saját olvasáskihívásokat szervezhetnek és nyomon követhetik a résztvevők előrehaladását. A *GriffyReads* egyben közösségi platformként is szolgál: a felnőtt felhasználók új kvízek feltöltésével maguk is hozzájárulhatnak a kvízkönyvtár bővítéséhez. A *GriffyReads* nemrég elindított YouTube-csatornáján több rövid videó is segíti a felhasználókat a kvízkönyvtár használatának megismerésében.

A brüsszeli magyar gyermek- és ifjúsági könyvtárban, a Könyvtérben tavasz óta csatlakozhatnak az olvasók a *GriffyReads* olvasáskihívásaihoz. Jelenleg zajlanak nyári olvasáskihívásaink, amelyek külön kategóriákat kínálnak az óvodásoknak, a kezdő olvasóknak és a már önállóan olvasó gyermekeknek. A résztvevők a kihívásokban szereplő könyveket a saját

könyvespolcukról, a Könyvtér állományából és magyarországi könyvtárakból is beszerezhetik.

Terveink

A *GriffyReads* hosszú távú célja, hogy minél több, Magyarországon vagy a határainkon túl élő, magyarul olvasó gyermekhez juttassa el az olvasás örömét.

Álmunk, hogy a jelenleg már több száz kvízt tartalmazó kvízkönyvtár folyamatos bővítésével idővel minél több gyermek- és ifjúsági könyvhöz készüljön *GriffyReads*-kvíz, és a kvízkönyvtár a könyvtárak, iskolák és családok közös olvasásnépszerűsítő eszközévé váljon. Hisszük, hogy a könyvek szeretetét a digitális világban is lehet – és kell is – erősíteni: úgy, hogy ne elvonjuk a gyerekeket a könyvektől, hanem éppen azok felé tereljük őket.

Ezért olyan együttműködéseket szeretnénk kialakítani, amelyekben a könyvtárak, pedagógusok és kiadók – az olvasóvá válás meghatározó segítőiként – saját közösségeikre szabott olvasáskihívásokat szervezhetnek, miközben közösen bővítjük a *GriffyReads* kvízkönyvtárát.

Már most készülünk az őszi *GriffyReads* olvasáskihívásokra, amelyek megtervezésébe, népszerűsítésébe és lebonyolításába szívesen bevonnánk a kezdeményezéshez csatlakozni kívánó könyvtárakat, iskolákat és kiadókat is.

Ha szeretnének csatlakozni a kezdeményezéshez, vagy többet megtudni a *GriffyReads*ról, keressenek bennünket bizalommal a contact@griffyreads.com e-mail-címen.

Okostelefon-simogató a könyvtárban

Telefon- és alkalmazáshasználati alkalmak szeniorok számára

A programsorozat kezdete: alapelvek és együttműködés

A Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont munkatársai-ként 2022-ben fogalmazódott meg bennünk a gondolat, hogy jó lenne egy programsorozat keretében lehetőséget teremteni az idősebb korosztály számára az okostelefonnal való ismerkedésre, tanulásra.

Alapelveink a következők voltak:

- kétfős csapatként együtt szervezzük és bonyolítjuk le az alkalmakat;
- gyakorlatorientált foglalkozásokat tartunk, nem elméleti előadásokat;
- a legismertebb ingyenes programokat, témákat dolgozzuk fel.

Kezdetől fogva az egyetem keretein belül szerveződő Pécsi Szenior Akadémiával való együttműködésben gondolkoztunk. Vezetőjével, Dr. Bajusz Klárával egyeztetünk, aki támogatta elképzelésünket, és segített megszervezni az első csoportjainkat. A kooperáció mindkét fél számára gyümölcsözőnek bizonyult: az Akadémia programkínálata bővült egy megbízható, egész éves oktatási sorozattal, a Könyvtár pedig nyert egy stabil, érdeklődő bázisközösséget a szolgáltatásához. További előnyt jelentett, hogy az Akadémia kommunikációja egy (jelenleg 1700 főnél is több tagot számláló zárt) Facebook-csoportban zajlik, így a jelentkezők már rendelkeztek egy alapvető telefon- és internethasználati készséggel.

Csoportszervezés és forgatókönyv

Alapvetően minden évben a legfrissebb kurzusunkat hirdetjük meg, de van rá példa, hogy a korábbi témákra is van még igény, így azokból is szoktunk időnként előadást tartani. A Szenior Akadémia Facebook-csoportjában hirdetjük meg az aktuális alkalmat 2-3 héttel előre.

Tapasztalat alapján egy péntek délelőtti kétórás időszavat jelöltünk ki a programok megtartására. Ebben a napszakban megvan a szellemi frissesség, és az időtartam megfelelő a tartalmasabb tudásátadásra elfáradás nélkül.

Az alkalmaink két részből épülnek fel: egy rövidebb elméleti bevezetőből (a nap témája, mire jó, hol lehet hasznosítani), és az azt követő gyakorlati részből. A bevezetőt egy prezentáció kíséri, ami az olvasás

Képzési kínálat

Az évek során négy programot dolgoztunk ki:

1 „Okostelefon-simogató”:

Indító képzés, amelyen a telefonbeállítási és -használati alapokat vesszük végig. Célja, hogy az idősebb korosztály magabiztosabban nyúljon a készülékéhez.

2 Gmail:

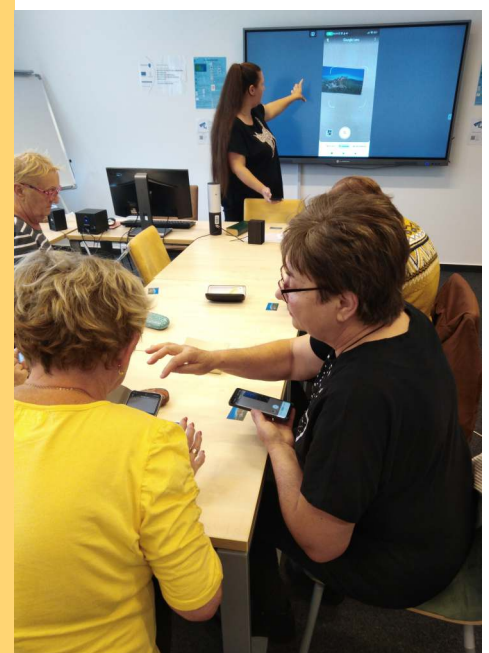
A levelezési tudnivalókat bontjuk ki.

3 Google Lens:

Egy kevésbé ismert, kép alapú keresésre épülő app, amit a mindennapi alkalmazhatóság miatt választottuk (pl. épületek, növények felismerése, fordítás).

4 ChatGPT:

Tavaly indítottuk, bevezető a mesterséges intelligencia használatába (pl. főzés, városnézés). Motivációnk az újdonságok megismertetése volt.

megkönnyítésére letisztult háttérrel, nagyobb betűtípussal készül.

A gyakorlat kezdetekor az előadó kivetíti a telefonja képernyőjét a teremben lévő interaktív táblára, így a résztvevők pontosan látják és tudják követni a bemutatott lépéseket. A társa feladata eközben a hallgatók segítése lemaradás, elakadás esetén. Ez a munkamegosztás segíti a csoport együtt haladását.

Az előadó mindig az alapoktól kezd az ismertetést: hogyan kell a telefonnal csatlakozni az internethez, a Play Áruház megkeresése, az app letöltése, megnyitása, a funkciók bemutatása. Ezután jönnek a gyakorlati feladatok, amiket együtt végez el a csoporttal. A végén néhány percben kitérünk a résztvevők benyomásaira is. Igyekszünk kötetlenebb formát megvalósítani, az előadás során bármikor lehet kérdezni, és nem baj, ha valakinek megszólal a telefonja. Az alkalom végén egy kis névre szóló emléklappal ajándékozunk meg a jelenlevőket.

Nehézségek és megoldások

Eltérő típusú okostelefonok: Sajnos ahány eszköz, annyiféle beállítás, program, menüpont létezik, ami kezdetben megnehezítette a közös munkát. Ezért szűkítettük a kört az Android rendszerű készülékekre. Később kiderült, hogy az operációs rendszer verziószáma is számít, a régebbiekre nem lehet telepíteni bizonyos applikációkat. Mindenképpen szerettük volna elkerülni, hogy egy jelentkezőt el kelljen küldelnünk az előadásról emiatt. De hogyan derítsük ki még az alkalom előtt, hogy mindenkinek alkalmas-e a telefonja a program telepítésére, anélkül, hogy számukra túl bonyolult ellenőrzési folyamatot kérnénk? Végül a megoldást az jelentette, hogy az esemény meghirdetésekor belinkeltük az app oldalát a Play Áruházban, és kértük, hogy jelentkezés előtt mindenki próbálja ki, hogy a linket megnyitva engedi-e a letöltést az oldal.

Túljelentkezés: Sejtettük, hogy nagy lesz az érdeklődés, de nem is gondoltunk arra, hogy sokszoros túljelentkezéssel kell számolnunk. Ennek kezelésére várólistát vezettünk be, ahol regisztráljuk az érdeklődőket, akik nem férnek bele az aktuálisan

meghirdetett csoportba, és a későbbi eseményekre a soron következőket hívjuk meg először. Itt szintén számolni kell az életkori sajátosságokkal: a lassabb válaszadási idővel, az üzenetek el nem olvasásával. Mivel célunk, hogy ne maradjon ki senki, aki szeretné fejleszteni magát, ezért ilyen esetben próbálunk „utánamen-ni” az illetőnek, és újra megkérdézzük, hogy számíthatunk-e a jelenlétére.

Eltérő háttértudás: Van olyan résztvevő, aki már gyakorlottan használja az okostelefont, és van, akinek az is nehézséget jelent, hogy a keresőmezőbe „kattintson”. Mivel a programot gyakorlatorientáltságra terveztük, az egyéni különbségek miatt nagyon nehezen ment a résztvevők segítése az első csoportunknál. Így a levelező-rendszer oktatásánál hamar rájöttünk, hogy csökkentenünk kell a létszámon, és 5 fős csoportokat kezdtünk szervezni. (Előtte a legnagyobb csoportunk 24 fővel valósult meg.)

Életkori sajátosságok: Mivel idősebb hallgatókról van szó, akiknek már nem olyan ügyes a finommotorikus képességük, esetenként kihívást jelenthet számukra ezért az érintőképernyő használata. Ezen úgy igyekszünk könnyíteni, hogy az alkalmazásokra mindig viszünk képernyőérítőtől ellátott golyóstollakat, amik segítik őket a precízebb mozdulatok elvégzésében. Emellett hangsúlyt fektetünk arra is, hogy megmutassuk a hétköznapi életet legjobban segítő, legélhetőbb fortélyokat, mint például a hang alapú szövegbevitel vagy az írott szöveg felolvastatása.

Bizonytalanság: Azt tapasztaltuk, hogy a legtöbben „megöröklék” a fiatalabb korosztálytól az eszközt, és a telefonáláson túl jobb esetben egy-két alkalmazás használatát ismertetik meg velük, de a folyamat itt véget is ér. Emiatt érthető, hogy sokan bizonytalanul, bizalmatlanul állnak a masinához. A közös, gyakorlati megközelítéssel viszont sikerül feloldani ezt a gátlást, sok megerősítést kapunk olyanoktól, akik már több programunkon is részt vettek.

Egy alaptalan félelem: A végén be kell számolnunk egy nehézségről, amire számítottunk, de nem következett be. Tartottunk tőle, hogy lesz olyan résztvevőnk is, aki „nem egyszerű eset”, a hozzáállásával hátráltatni fogja a csoportot. Ehelyett mindeddig csupa aktív, mosolygós, érdeklődő hallgatóval találkoztunk, akikkel öröm volt a közös tanulás.

Konklúzió

A rengeteg pozitív visszajelzés nekünk is mindig új lendületet ad. A társadalmi felelősségvállalás ezen formája szívügyünk. Hiszünk abban, hogy amit csinálunk, az jó, hasznos, és hiánypótló. A tudásátadás mellett mi is tanulunk résztvevőinktől. Bízunk benne, hogy az itt kapott gyakorlatias ismereteket a mindennapokban kamatoztatni tudják, életminőségüket emelik, hiszen az appok használatával számos új lehetőség nyílik ki előttük. Köszönjük az Egyetemi Könyvtár vezetésének, hogy évről évre támogatják a programot a megvalósításhoz szükséges munkaidő biztosításával.

Ahol a közösség és a történetek összeérnek

Bemutatkozik a tikosi könyvtár

Tikos egy mindössze 151 lelket számláló csendes, de annál barátságosabb Somogy vármegyei kis település, alig 7 kilométerre a Balatontól. A falu szívében található könyvtár azonban korántsem egy csendes, poros könyvraktár: a helyi közösség, különösen a fiatalok és gyerekek pezsgő, élettel teli találkozóhelye.

Erős bástya a háttérben

A tikosi könyvtár sikeres működésének motorja a Könyvtári Szolgáltató Rendszer (KSZR), amelynek területi bástyája a marcali Berzsenyi Dániel Városi Könyvtár. Dombóvári Kinga, a marcali könyvtár igazgatója így látja a tikosi könyvtárat: „Tikos egy apró, de annál barátságosabb könyvtári szolgáltató hely, ami tele van élettel, köszönhetően a könyvtárosnak. A könyvtár sikerét a könyvtáros motiváltsága mellett az adja, hogy Balázs képes a település adottságait figyelembe véve szinte mindenkit megszólítani programjaival. Jó gyakorlatait bemutatva számos település könyvtárosa tanulhatott már tőle. Az ő munkásságának köszönhetően megvalósult a KSZR-szellemiség, azaz helyben elérhető színvonalas könyvtári szolgáltatásokat nyújt és lehetőséget teremt a minőségi kapcsolódásra.”

Nem erőszakkal, hanem hívogató szavakkal

De mi a titka egy kistérségi könyvtárnak a digitális korban, hogyan lehet megszólítani a mai fiatalokat? A helyi recept egyszerű, de határozott pedagógiai hitvalláson alapul: „Mindenkinek szeret olvasni, csak még nem találta meg, hogy mit. Én szeretek olvasni, ezért azt gondolom, tudok olyan könyveket ajánlani, amik az ő érdeklődési körüket is lefedhetik, így előbb-utóbb találhatunk olyan kapcsolódási pontot, amely olvasásra sarkallhat bárkit. A lényeg, hogy nem kell erőszako-

A mindennapok pezsgését három nagy, tematikus rendezvénycsalád biztosítja

san könyvet dugni mindenki kezébe. Beszélgetni, játszani, időt tölteni is ugyanolyan jó a könyvtárban; a lényeg, hogy hívogató célpont legyünk.”

A könyvtárban a fiatalabb generációk kifejezetten nyitottak a kortárs írókra és a célirányosan nekik szóló regényekre. A legnagyobb motivációt a közös élmények jelentik: Én azt szeretem, ha másoknak kellemes emlékeket teremthetek, legyen az egy könyvbemutató, egy ádáz sakkparti, vagy csak egy kellemes beszélgetés. A lényeg, hogy mindenki mosollyal az arcán távozzon.

A könyvtár három pillére: Kóbor Könyvek, Süni Könyvklub és az Interaktív Kaland Klub

A mindennapok pezsgését három nagy, tematikus rendezvénycsalád biztosítja, amelyek teljesen lefedik a helyi fiatalok igényeit:

1 Kóbor Könyvek: Ez a programcsalád a szolgáltató rendszer állományára épül, egy-egy kötet vagy irodalmi tematika köré, de rendkívül játékos formában vonja

be a résztvevőket. Az eddigi legemlékeztetesebb alkalom Rick Riordan A villámtolvaj című regénysorozata volt. Az író modern, fiatalos nyelvezete és a karakterek annyira magukkal ragadták a gyerekeket, hogy a program után többen azonnal ki is kölcsönözték a könyvet, és olvasónaplót készítettek belőle.

2 Süni Könyvklub: A legkisebbek és a kreatív lelkek gyűjtőhelye. A klubban a társasjáték-délutánoktól kezdve a kézműves foglalkozásokig bármi helyet kap, ami az alkotásról szól. A gyerekeket leginkább a közös alkotás öröme motiválja: imádnak rajzolni, festeni és maradandót létrehozni.

3 Interaktív Kaland Klub: A modern kor elvárásaira válaszolva a KSZR-rendszer jóvoltából a könyvtár egy játékkonzollal is büszkélkedhet. Itt a digitális játékok kerülnek a középpontba, de szigorúan közösségi keretek között. A legnépszerűbbek a versenyzős játékok (mint például az F1), ahol a gyerekek egy egészséges, barátságos versengésben mérhetik össze az ügyességüket, és saját rangsorokat állíthatnak fel.

Mert könyvtárba járni jó!

A tikosi könyvtár jövőbeli célja egyértelműen a már jól működő három szolgáltatás további fejlesztése és fenntartása. A hosszú távú terv az, hogy a településen minden gyermek és felnőtt egyaránt biztos pontként tekintsen a könyvtárra. Mindegy, hogy egy kellemes délutáni beszélgetés, egy izgalmas társasjátékozás vagy egy jó könyv kézbevétele a cél, a lényeg, hogy a helyiek magukénak érezzék a könyvtárat. Mert Tikoson az élet azt bizonyítja: könyvtárba járni igenis jó!

Évfordulók éve Siófokon

Könyvtárunk több kerek évfordulót is ünnepel 2026-ban. A bibliotéka jogelődje 80 éve, 1946 óta várja az olvasókat a korabeli testületi ülések jegyzőkönyve szerint, jöhetnek az alapító okiraton a Siófoki Községi Könyvtár 1947-es dátummal szerepel. Az intézmény tizenöt évvel ezelőtt, 2011-ben költözött jelenlegi helyére az ötven éve, 1976-ban átadott épületből.

Az évek során a könyvtár működött önállóan, de integrált intézményként is. Az utolsó szervezeti átalakulás 2010. július 1-én történt, ekkor különvált a Kálmán Imre Kulturális Központ és a könyvtár, mely Balatoni Regionális Történeti Kutatóintézet, Könyvtár és Kálmán Imre Emlékház néven önállóan működött tovább. Az intézményhez csatolták a Kálmán Imre Emlékházat, melynek feladata így a könyvtári mellett múzeumi tevékenységgel is kiegészült. 2023-ban a város jelképének számító Víztorony üzemeltetése, az épületben létrehozott kiállítások összeállítása is az intézmény hatáskörébe került.

Könyvtárunk alapításának gyökereit kutatva az 1800-as évek második feléig kell visszalepnünk az időben. 160 éve, 1866-ban a Politikai Ujdonságok már könyvtár-alapításról tudósított Siófokon. Az 1890-es években a polgárosodó községben kezdtek kialakulni a különböző egyesületek, s azok olvasókörei is. Említésre méltó a Siófoki Iparos Olvasókör, a Gazdakör, majd a fürdőélet fejlődése nyomán alapított Fürdő Kaszinó könyvtára. E három egyesület rendelkezett a későbbiekben a legnagyobb gyűjteménnyel. A II. világháború azonban szétszórta a könyvtárak anyagát.

A nagy világegést követően a fellelhető könyvanyag összegyűjtése azonnal megindult. 1946-ban a Sió-híd melletti Deckerház két helyiségét bérelték ki a Siófok Köz-

ségi és Közművelődési Könyvtár számára, melynek működését Dr. Gebhardt Károly ügyvéd irányította. Ezt az időszakot, az úgynevezett szabadművelődés korszakát, a háború utáni lelkes fizikai és szellemi építkezés jellemezte a demokrácia hitében.

1950. június 1-jével a közigazgatási határok megváltoztatásával Siófok Somogy megyéhez került. Járási székhelyként a könyvtár tevékenységét is átszervezték. 1953. január 1-jétől Siófoki Járási Könyvtárrá alakult, mely 1984-ig, a járási megszűnéséig módszertani felügyeletet gyakorolt a körzetébe tartozó községi könyvtárak felett. Elődje anyagából azonban semmit sem tarthatott meg, az állományt selejtezési indexek alapján kivonták a forgalomból. A könyvtárosok a kevés megmentett könyvet később kötetenként leltározták vissza.

Mivel az épület állaga egyre romlott, s a könyvek sem fértek el, 1956-ban új helyre költözött a könyvtár, a Fő u. 65. számú épületbe.

Az 1960-as években a könyvtáraknak politikai-ideológiai elvárások szerint kellett működniük. A rendezvényszervező munka ennek megfelelően erőteljes volt. Könyvtári, művészeti, politikai tartalmú kiállítások szervezése, megemlékezések, társadalmi szervezetekkel közösen történő ismeretterjesztő előadások lebonyolítása egyaránt hozzátartozott a munkához. 1961-ben bevezették a szabadpolcos kölcsönzést, s a gyermek- és ifjúsági állomány különválasztásával megkezdte működését a gyermekrészleg. 1960-ban a Művelődésügyi Minisztérium a járási könyvtárak között a Siófoki Járási Könyvtár munkáját ítélte a legjobbnak, ezért 2000 forint értékű könyvjutalomban részesítették.

Az 1976-ban átadott könyvtár olvasóterme

Érdemes megemlíteni, hogy 1961-ben már strandkönyvtári tervekről lehetett olvasni a Somogyi Néplapban. Azonban a kezdeményezés nem volt hosszú életű; a 2010-es években merült fel ismét igényként a könyvtár strandokon történő megjelenése.

1967 januárjában a könyvtár a zsúfoltság és a helyhiány miatt a Kálmán Imre sétány 4. szám alá költözött. A kellemes olvasóterek, a jó körülmények mellett az olvasók száma ugrásszerűen megnőtt, s szépen gyarapodott a könyvvállomány is. Pár év elteltével azonban a könyvtárosok ismét szembesültek a tárolási gondokkal.

Hosszú várakozás után elérkezett egy újabb költözés ideje. 1976. június 5-én felavatták Siófoki Városi Járási Művelődési Központ és Könyvtár épületét. Az új intézmény építési munkálatai már 1969-ben elkezdődtek. A tervezett átadásra már nyilvánvalóvá vált, hogy csak a felnőtt-részleg költözhét. Az új könyvtár kicsinek bizonyult, így a gyermekkönyvtár maradt a régi épületben. Az 1985-ös földrengés után a részleg épületét lebontották, az újjáépítés befejezéséig, 1988-ig a felnőtt könyvtár hírlapolvasójában lett elhelyezve, majd 2004-től 2011-ig a Kálmán Imre sétány 11. szám alatt talált helyet.

Az új könyvtárban hírlapolvasó és 45 000 kötet várta az olvasókat, akik hamarosan

használatba vehették a sztereó fonotékát is. Közben a szépen gyarapodó könyvvállomány számára újabb és újabb könyvespolcokat kellett vásárolni.

A '70-es, '80-as évek az olvasóvá nevelés jegyében teltek. Az Írószövetség által indított Olvasó néperért mozgalom keretében, „Olvasó munkásért”, „Olvasó ifjúságért” címmel meghirdetett programok, olvasásra buzdító kampányok zajlottak, elsősorban szocialista brigádok, KISZ-szervezetek megnyerésével. Ebben az időszakban színes, sokoldalú rendezvényszervezés folyt a könyvtárban. Az 1970-es években olyan jelentős személyeket látott vendégül az intézmény, mint például: Baranyi Ferenc, Fodor András, Nemes Nagy Ágnes, Mátyás Iván vagy Lengyel Dénes. Az 1980-as évek elején a meghívottak között volt többek között Magyar Kálmán, László Gyula, Karinthy Ferenc és Cseh Tamás. Még hosszasan folytathatnánk a sort...

A hosszan elnyúló településen több helyen hozott létre letéket a Városi Könyvtár, az 1980-as évek végén öt fiókkönyvtár működött.

A '90-es és az ezredforduló körüli években tovább változtak a könyvtárral szembeni elvárások, jelentősen átalakultak az olvasói igények, a zsúfoltság ismét egyre elvi-

selhetetlenebbé vált. Ebben az időszakban több elképzelés is született a helyhiány megoldására.

2009. október 21-ig kellett várni, hogy le-
rakják az új bibliotéka alapkövét. A Kokas Ignác és Balog Farkas Csaba tervezte épületbe 2011. november 25-én költözött az intézmény. Az 1893 m² alapterületen több mint 180 ezer dokumentum várja a látogatókat. Végre a felnőtt- és a gyermek-részleg egy épületben került elhelyezésre.

Jelentős állomás volt könyvtárunk életében a Minősített Könyvtár cím elnyerése 2022-ben.

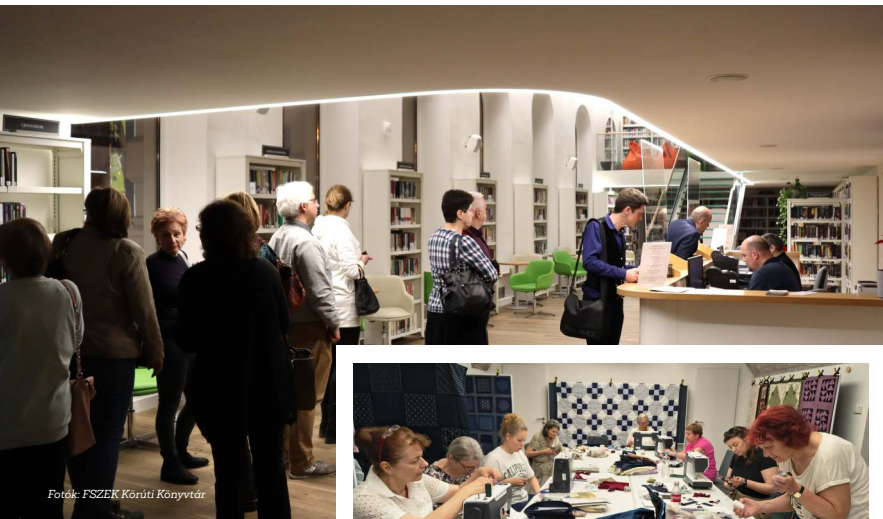
Hogyan ünnepeljük ezt a rendkívüli jubileumi évet? Az év során a közösségi oldalainkon folyamatosan felidézzük történetünk legizgalmasabb fejezeteit. Idén július 22-24. között intézményünk adott otthont a Helyismereti Könyvtárosok Szervezete XXVII. Országos Konferenciájának. A háromnapos szakmai program zárásaként megemlékeztünk a kerek évfordulókról. Az őszi folyamán pedig az elmúlt évtizedeket bemutató multidéző kiállítással várjuk a látogatókat.

Intézményi hátterünk és felkészültségünk révén készen állunk az új kihívásokra. Különösen fontosnak tartjuk az értékörzést, a közösségítő-funkció további erősítését.

Könyvtárunk mára egy olyan komplex információtárrá és kultúráközvetítő központtá vált, ahol a múlt, a jelen és a jövő találkozik, kiszolgálva a társadalom minden csoportját, gazdagítva a város szellemi és kulturális életét. Nagy hangsúlyt fektetünk a minőségi kapcsolódásra és a közösségi élményekre. Mutatóink a kihívások ellenére is folyamatosan javulnak, ami bizonyítja: a használók szeretnek nálunk időzni. Ezt a lendületet szeretnénk megőrizni a jövőben is. Látogatóink ma már valódi élményekért érkeznek hozzánk, és bízunk benne, hogy nemcsak a Balaton partján, hanem a könyvtárunk polcai között is örömmel töltik majd az időt, így nyer valódi értelmet szlogenünk: „Élmény a sorok között”.

A könyvtár első otthona, a későbbi Beszédes József Múzeum épülete

Fotók: FSZEK Körúti Könyvtár

Könyvtár, közösségi- és rendezvényhelyszín a Nagykörúton

5 éves a FSZEK Körúti Könyvtár

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Körúti Könyvtára 2021. szeptember 1-én nyitotta meg kapuit, így idén ünnepli fennállásának ötödik évét. A VI. kerület szívében, a Teréz körúton működő korszerű, akadálymentes könyvtárat eleve többfunkciós intézményként tervezték. Az olvasói terek mellett társalgó és rendezvényterem is helyet kapott benne. A Nagykörútról jól látható, világos, nyitott tér heti 50 órában, mintegy 700 négyzetméteren várja a látogatókat.

Már a nyitás évében látszott, hogy a Körúti Könyvtár közönsége több szempontból is eltér a hálózati többi tagkönyvtártól. Olvasóink legnagyobb hányada az aktív dolgozók közé tartozik, őket követi a nyugdíjas korosztály, a harmadik legnagyobb csoport pedig a felsőoktatásban tanulók köre (közel ezer fő). Az egyetemisták döntő többsége külföldi hallgató, ami szintén egyedivé teszi a könyvtárat.

A FSZEK-hálózat egyetlen olyan könyvtára a Körúti Könyvtár, amely nem kínál gyerekkönyvtári szolgáltatásokat. Ugyanakkor egyre többen használják a könyvtárat a középiskolás korosztályból, jellemzően tanulásra.

A 2026 tavaszán végzett olvasói felmérés szerint továbbra is a kölcsönzés a legfontosabb szolgáltatásunk: a válaszadók 96,5%-a ezért keresi fel a könyvtárat. Jelentős azok aránya is, akik helyben használják a könyvtárat (26,3%), jellemzően napi gyakorisággal: a könyvtárban dolgoznak, tanulnak. A könyvtári programokon való részvétel is nagyobb arányban (17,4%) jelenik meg nálunk, mint máshol a hálózatban, ami a könyvtár erős közösségi szerepét jelzi.

Az elmúlt években azt is megfigyeltük, hogy rendezvényeink egyre több olyan látogatót vonzanak, akik nem beiratkozott olvasók. Ennek igazolására 2026 júniusában és júliusában külön rendezvénylátogatói felmérést készítettünk. A 98 válaszadó közel kétharmada (66,3%) nem Terézvárosban vagy Erzsébetvárosban él, vagyis a programok miatt Budapest más részeiről, sőt az agglomerációból is ellátogatnak hozzánk. Ugyanakkor a válaszadók 57,1%-a könyvtári tag is, ami jól mutatja, hogy a rendezvények és a könyvtári szolgáltatások jelentős részben erősítik egymást.

A Corvina rendszer adatai szerint jelenleg 4618 fő az érvényes tagsággal rendelkezők száma, közülük 1367-en élnek Terézvárosban vagy Erzsébetvárosban. Mindez azt jelzi, hogy a Körúti Könyvtár vonzáskörzete jóval túlmutat közvetlen környezeten. Központi elhelyezkedése, kiváló közlekedési kapcsolatai, szolgáltatásai és rendezvényei Budapest egész területéről vonzzák a látogatókat.

Öt év alatt 22483 olvasó iratkozott be; több, mint 116 ezer könyvtári tranzakció történt (kölcsönzés, hosszabbítás, előjegyzés stb.), és összesen 266279 db dokumentum került kölcsönzésre. Rendezvényterünkben 438 esemény valósult meg, több ezer résztvevővel.

A könyvtár rendezvénykínálata tudatosan sokszínű. Ismeretterjesztő előadások, filmvetítések, irodalmi könyvbemutatók, kamarakonzertek, workshopok, kiállítások egyaránt helyet kapnak kínálatunkban. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy sikerült kialakítanunk azt a rendez-

vénykínálatot, amelyre a közönség rendszeresen visszatér. A legtöbb program teltházas, és gyakoriak a várólistás események is.

Munkatársaink nyitottak az új kezdeményezésekre, aktívan részt vesznek munkacsoportokban, innovációs projektekben. A Körúti Könyvtárból indult el a citizen science szemléletre épülő Ráday Mihály Emlékprojekt, emellett részt veszünk a Horizon Europe keretében megvalósuló make-a-theek projekt szakmai programjainak kidolgozásában és megvalósításában is.

Terézváros közösségi életében is jelen vagyunk. A helytörténeti programok mellett részt veszünk a Te!Fesztben, kerületi kiemelt rendezvényeken, szépiró versenyen, és fontos feladatunknak tekintjük az idősek támogatását is: a házhoz szállított könyvek révén azokhoz is eljuttatjuk szolgáltatásainkat, akik személyesen már nehezen tudják felkeresni a könyvtárat.

A könyvtár az elmúlt években több innovatív szolgáltatást is bevezetett. Ilyen az önkiszolgáló kölcsönzés, valamint a 2024-ben átadott Lövéde téri könyvtáradó automata, amelynek használatával olyan olvasói csoport is megjelent, akik személyesen már nem látogatják a könyvtárat.

Az eltelt öt év azt mutatja, hogy a Körúti Könyvtár mára saját, jól felismerhető profillal rendelkező városi könyvtárrá vált. Olvasói, rendezvényei és innovatív szolgáltatásai révén ma már nemcsak Terézváros, hanem Budapest egészének fontos kulturális találkozóhelye.

Régek Csornai Múzeum

Ötszáz kötettől a csornai szellemi műhelyig

Ha valaki Kecskemét múltját kutatja, akkor minden bizonnyal találkozik Heltai Nándor (1930–2017) nevével, aki a városban eltöltött hat évtized alatt megszámálhatatlan kulturá-

lis esemény ötletgazdájá, szervezője volt. Kevésbé ismert, hogy a híres város krónikása a csornai könyvtárból érkezett Kecskemétre. A Rábaközben kipróbált módszereket a történelem forgandóságának köszönhetően aztán az Alföldön fejleszthette tovább.

Az ötvenes években a hatalom kiemelten kezelte a művelődésügyet. 1953-ban kezdték meg működésüket a megyei és a járási könyvtárak. A feltételek hiánya Csornán is megmutatkozott, mivel a könyvtár első vezetőjét szakmai alkalmatlanság és fegyelmi vétségek (eladták a téli tüzelőt...) miatt 1954-ben leváltották. Helyébe a mosonmagyaróvári könyvtár helyettes vezetőjét, Hebenstreit (1957-től Heltai) Nándort nevezték ki. A csornai járási könyvtár állománya ekkor alig haladta meg az ötszáz kötetet.

Az új könyvtárvezető viszonylag szabad kezet kapott, aminek köszönhetően néhány hónap alatt sikerült az olvasók számát és a könyvtár állományát is jelentősen növelni. Indítványára előadásokat, hangversenyeket, kiállításokat, író-olvasó találkozókat, a középiskolai diákoknak könyvtárhasználati órákat szerveztek. A Heltai vezette könyvtár a nemzeti érzel-

mű kortárs művészek népszerűsítését is felvállalta. Parasztembereket is megmozgató szavalóversenyeket szerveztek, bemutatták a Rábaközhez kötődő Jászai Mari színésznő, addig a nyilvánosság előtt ismeretlen személyes tárgyait. Lehetőséget adtak fiatal íróknak is a bemutatkozásra. Meghívására Csornán szerepelt a győri írócsoport több tagja is: Bertalan Lajos, Dávid József, Simon István, Szűcs Lajos és Turi Lajos, de még az ifjú Csoóri Sándor is tudta, hol van Csorna.

A Csornai Járási Könyvtár 1956-ra szellemi műhelyként működött. Májusában itt találkoztak Győr-Sopron és Vas megye könyvtárosai és írói. A csornai könyvtár szakmai elismertségét jelezte, hogy Nándort a minisztériumba is hívták, és csak pártonkívülsége miatt nem lett ott tisztviselő. A művelődésszervező tevékenysége elismeréseként a kulturális minisztérium hangversenyzongorát ajándékozott a csornai könyvtárnak.

Hebenstreit már jóval a forradalom kitörése előtt összeütközésbe került a helyi kommunista hatalmasságokkal. Kiseb vihart kavart Kovács György Vetéstől aratásig című, 1954-ben megjelent könyvének csornai ajánlója. A helyi elvtársak a község szélére akarták áthelyeztetni a könyvtárat. Csak gyors, minisztériumi közbeavatkozás akadályozta meg a terv végrehajtását. A helyi pártvezetők annak viszont örültek, hogy elmaradtak a csornai kulturális élet elmarasztalásai, így látszólag elnézték, hogy az új könyvtárosi státusokba kivétel nélkül politikailag gyanús szülők gyermekeit alkalmazta. Valamennyien hivatásnak tekintették a magyar kultúra szolgálatát, messze az átlagon felüli műveltségűek voltak, amit a forradalom leverése után külföldön is bizonyítottak. Egyik ilyen könyvtáros volt Horváth

Elemér, aki a legismertebb nyugati magyar költő lett 1956 után.

Már 1956 nyarán elkezdte szervezni a csornai értelmiségi klubot, melynek a megalakulására október 13-án került sor a könyvtárban. A megjelent elvtársak arcába Földes Gábor győri színházi rendező *József Attila Levegőt* című versét vágta: „Óh, én nem így képzeltem el a rendet. Lelkem nem ily honos. Nem hittem létét, hogy könnyebben tenghet, aki alattomos.” Az első sorokban helyet foglaló pártvezetők kényszeredetten tapsoltak, míg a hátsó sorok száz-százhuszfényi hallgatósága lelkesen csapkodta össze tenyerét.

A település közepén lévő könyvtárba a forradalom napjaiban sokan betértek, nemcsak olvasnivalóért, hanem információért is. Állandóan szólt a rádió, mérlegelték az eseményeket.

A november 4-i szovjet invázió után a szerveződő MSZMP indította útjára a Kisalföld című, máig létező megyei pártlapot. Az újságban a csornai eseményeket ellenforradalomként értelmezték, és kommunistákat üldöző vész-bírósról írtak. A pártlap elfogult írására elsőként a csornai könyvtárvezető válaszolt a győri Hazánk 1956. november 28-i számában. Hebenstreit Nándor a nevét vállalva utasította vissza a vádak és védte meg a forradalom tisztaságát. Amikor megtudta, hogy éppen gépelik a fegyelmiút és küszöbön áll a letartóztatása, gyorsan döntött. 1957 tavaszán elhagyta Csornát és Bács-Kiskun megyébe távozott. Kecskeméten egy új szakasz kezdődött az életében. Hebenstreit Nándor helyett ekkor születt meg Heltai Nándor.

MAGYAR KÖNYVTÁROSOK
IX. VILÁGTALÁLKOZÓJA
Budapest, 2024. november 21–22.

DIGITÁLIS HÍDÉPÍTÉS: KÖZÖS ÖRÖKSÉGÜNK MEGŐRZÉSE ÉS TOVÁBBADÁSA

Szerkesztette:
Szűts Etele

Országos Széchényi Könyvtár
Budapest, 2025

Elérhetővé vált a *Digitális hídépítés: Közös örökségünk megőrzése és továbbadása* című konferenciakötet, amely a Magyar Könyvtárosok IX. Világtalálkozóján 2024. november 21–22-én elhangzott előadások szerkesztett változatát tartalmazza. A kötet a konferencia teljes szakmai anyagát, a köszöntőket, tanulmányokat, valamint a rendezvény dokumentációját foglalja össze, és egyúttal a magyar könyvtárügy egyik legjelentősebb nemzetközi fórumának lenyomata is.

A Magyar Könyvtárosok Világtalálkozója több mint négy évtizede szolgálja a magyar könyvtáros közösség összetartozását. A rendezvény sajátossága, hogy nem csupán szakmai konferencia, hanem olyan találkozási pont is, ahol a világ különböző részein dolgozó magyar könyvtárosok közösen gondolkodhatnak a szakma jövőjéről, az anyanyelvi kultúra megőrzéséről és a kulturális örökség átadásának lehetőségeiről. A 2024-es konferencia központi témája a digitalizálás, a tudásmegosztás és a kulturális örökség hosszú távú megőrzése volt, amely napjainkban is az egyik legfontosabb könyvtárszakmai kihívását jelenti.

A világtalálkozó valóban világszintű szakmai párbeszédet valósított meg. Előadók és résztvevők érkeztek az egész Kárpát-medencéből, így Felvidékről, Kárpátaljáról, Erdélyből, Vajdaságból, Drávaszögből, Muravidékről és az Őrvidékről is. Ennek

köszönhetően a konferencia teljes egészében lefedte az egész Kárpát-medence magyar nyelvterületét, lehetőséget adva arra, hogy minden régió saját tapasztalatait, eredményeit és kihívásait is bemutassa. A tanulmánykötet tartalomjegyzéke is tükrözi ezt a sokszínűséget: önálló előadások foglalkoztak a szomszédos országok magyar könyvtári és kulturális örökségvédelmi munkájával.

A rendezvény ugyanakkor nem állt meg a Kárpát-medence határainál. A magyar diaszpóra képviseletében Londonból, Brüsszelből és Washingtonból is érkeztek szakemberek, akik bemutatták, miként őrzik és teszik hozzáférhetővé a magyar kulturális örökséget a világ vezető könyvtáraiban és kulturális intézményeiben. A konferencia nemzetközi szekciójában többek között a British Library, a Kongresszusi Könyvtár és az európai könyvtári együttműködések tapasztalatai is helyet kaptak, bizonyítva, hogy a magyar kulturális örökség megőrzése ma már globális együttműködésben valósul meg.

Az esemény jelentőségét az is mutatja, hogy több mint 350 regisztrált résztvevő tizenkét országból érkezett Budapestre. A kétnapos rendezvénynek az Országgház és az Országos Széchényi Könyvtár adott otthont, méltó környezetet biztosítva a szakmai eszmecserekhöz és a személyes találkozásokhoz.

Az esemény egyik főszervezője és a kötet szerkesztője, dr. Szűts Etele szerint a konferencia legfontosabb üzenete, hogy a magyar könyvtáros közösség képes hidakat építeni a földrajzi távolságok és az intézményi különbségek ellenére is, ahogy fo-

galmaz: „A közös gondolkodás, az együttműködés és az innováció együttese biztosítja, hogy a magyar könyvtárak a XXI. század kihívásaira is megfelelő válaszokat adhassanak.”

A kiadvány nem csupán konferenciakötet, hanem egy korszak szakmai lenyomata is. Az olvasók képet kaphatnak a magyar könyvtárügy aktuális kérdéseiről, a kulturális örökség digitalizálásának hazai és nemzetközi irányairól, a kisebbségi magyar közösségek értékmegőrző munkájáról, valamint a mesterséges intelligencia, a digitális szolgáltatások és a nemzetközi együttműködések könyvtári vonatkozásairól. A kötet külön értéke, hogy első alkalommal közli a Magyar Könyvtárosok Világtalálkozóinak (1980–2025) bibliográfiáját, valamint felhívja a figyelmet arra is, hogy a korábbi konferenciakötetek immár digitalizálva, teljes szövegükben kereshető formában is elérhetők a Magyar Elektronikus Könyvtárban.

A *Digitális hídépítés* című kötet így egyszerre dokumentálja a IX. Világtalálkozó szakmai eredményeit, bemutatja a világ magyarságát összekötő könyvtári együttműködések, és inspirációt nyújt mindazoknak, akik a jövőben is fontosnak tartják közös kulturális örökségünk megőrzését és továbbadását.

SZÜTS Etele (szerk.):

Digitális hídépítés: Közös örökségünk megőrzése és továbbadása – Magyar Könyvtárosok IX. Világtalálkozója (Budapest, 2024. november 21–22. Konferenciakötet), Országos Széchényi Könyvtár, 2025.

KÖNYVTÁR, AMI ÖSSZEKÖT

Az ösztöndíj keretében 2026. szeptember 13. és 27. között hat határon túli és három magyarországi szakember tölthet egyidejűleg két hetet az Országgyűlési Könyvtárban.

A pályázatokat elbíráló bizottság döntése alapján az alábbi könyvtárosok vesznek részt a programon:

MAGYARORSZÁG

Deák Zoltán

Bródy Sándor Könyvtár, Eger

Szombati Barbara

Katona József Könyvtár, Kecskemét

Zsoldos-Takács Eszter

Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete, Kőszeg

ROMÁNIA

Dr. Horváth Csaba

Octavian Goga Kolozs Megyei Könyvtár, Kolozsvár

Takács Kincső-Eszter

Teleki-Bolyai Könyvtár, Marosvásárhely

Vinczeff Tünde

Községi Könyvtár, Felsőboldogfalva

SZERBIA

Torda Dorina

Juhász Erzsébet Könyvtár, Topolya

SZLOVÁKIA

Takács Tamás

Galántai Könyvtár, Galánta

UKRAJNA

Tóth Lídia

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem, ACSJ Könyvtár, Beregszász

Gratulálunk a nyertes kollégáknak!